

Ziua Republicii

Împreună cu toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, populația evrească marchează, la apropiatul 30 Decembrie, împlinirea a 36 de ani de la proclamarea Republicii Socialiste România — eveniment de o deosebită importanță în istoria bimilenară a poporului român.

Mărețea înfăptuire de la 30 Decembrie 1947 și-a avut adânci rădăcini istorice și izvoare nescutate în setea de dreptate și progres social a maselor populare de pe meleagurile românești, care au cunoscut, secole de-a rândul, dominația imperiilor străine, oprimarea și asuprirea — condiții despre a căror vitregie evreii pot spune atâtea din propria lor experiență. Este și una din rațiunile primordiale pentru care evreii din România, care viețuiesc de peste șase veacuri în aceste finuturi, au susținut în permanență aspirațiile și revendicările naționale ale poporului român. Sint edificatoare în această privință participarea unor marcante personalități evreiești la Revoluția de la 1848, pe al cărei stindard era înscrisă, la loc de frunte, săvârșirea Republicii, la Unirea de la 1859 și 1918, ca și participarea combatanților evrei pe fronturile războaielor pentru independență (1877—1878) și Reîntregire (1916—1918).

Rod nemijlocit al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antimonarhistă, de la 23 August 1944 — a cărei realizare evreii din România au contribuit prin grele sacrificii de viață omenești —, proclamarea Republicii a marcat începutul unei perioade de profunde transformări și remarcabile înnoiri în viața țării, a tuturor cetățenilor ei, indiferent de naționalitate.

În anii care au trecut de la actul de la 23 August 1944 și, în mod deosebit, în perioada de peste 18 ani, de când în fruntea statului se află Nicolae Ceaușescu — primul președinte al Republicii Socialiste România —, evreii se bucură, în baza Constituției și a legilor, de drepturi

(Continuare în p. 8)

Vizita Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen în S.U.A.

Predici rostite la New York

Răspunzând invitației dlui Rabin Nusen Shulman, conducătorul spiritual al Sinagogii „Fifth Avenue”, Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a rostit, în seara de vineri 9 decembrie 1983, la această sinagogă predica tratând subiectul : „The day — after” („Ziua de după...”).

Simbătă 10 decembrie a.c., Eminența Sa a acceptat rugămintea bunului său prieten dl Rabin Arthur Schneer și a ro-

stit predica la Sinagoga „Park-East Synagogue”, cu subiectul : „Cele două Diaspore ale lui Iosef”.

Ambii conducători spirituali, Rabinii Schneer și Shulman, în luările lor de cuvânt, au făcut un elogiu cald păstorului iudaismului din România, relevând rolul istoric ce-l joacă și realizările unice pe care le înfățișează opera sa în diversele domenii ale vieții evreiești contemporane.

The Day After- Ziua de după...

(FRAGMENTE DIN PREDICA ROSTITĂ LA SINAGOGA DIN FIFTH AVENUE — NEW YORK, VINERI SEARA, 9 DECEMBRIE 1983)

„Vineri aceasta constituie un fel de puncte de legătură. Ieri a mai ars Menora de Hanuca. În seara aceasta, ard iar luminările de Sabat, „NEIR HANUKA” — נֵר הַחֲנוּכָּה și „NEIR ŠABAT” — נֵר שַׁבָּת. O zi înainte... O zi după...”

O zi după... Ziua ce urmează sărbătorii are în ebraică numele de יוֹם הַמָּחָר.

„Legați sărbătoarea” și exprimă astfel, condiția sine qua non a zilelor festive, aceea de a influența cotidianul, zilele nefestive, viața cea banală de fiecare zi : „Legați sărbătoarea cu frînghiile de colțurile altarului” — לָקַחְתִּים מִן מִצְבֵּי הַזֶּהָב וְרָבִצְתִּים בְּקַרְנֵי הַמִּזְבֵּחַ (Psalmi, 118, 27).

Lumina de Hanuca se aprinde la ușă și la fereastră. Întreaga ei menire este una externă — פְּסוּקֵי נֵר. În termeni moderni am numi-o misiunea Menorei ; una de... relații externe. Misiunea trebuie transmisă altora. Ea nu trebuie păstrată numai pentru noi. Menora o aprindem nu la solstițiul de vară, cînd sînt cele mai lungi zile și cele mai scurte nopți, ci dimpotrivă. Cînd e lumină nu-i nevoie de Menora. Ea trebuie să risi-

(Continuare în p. 8)

Cele două Diaspore ale lui Iosef și cele două loialități

(FRAGMENT DIN PREDICA ROSTITĂ LA SINAGOGA „PARK-EAST” DIN NEW YORK, SIMBĂTĂ 10 DECEMBRIE 1983)

„Ecourile sărbătorii Macabeilor încă nu s-au stins și iată-ne în fața lecțiilor biblice în care Iosef ne apare ca întruparea aceluiași ideal ce i-a animat pe Matitahu și fiii săi. El se rezumă în lozincă bătrînului preot din satul Modiin מִלְכָּם וְכִלְמָם „Nu vom lăsa ca cinstea noastră să fie de ocară” (Cartea Hasmonailor II, 9).

Demnitate umană, demnitate evreiască : iată trăsătura comună între Iosef și eroii răscoalei împotriva lui Antiohus.

Într-adevăr, Iosef este primul evreu în Diaspora. Departate de pînă la zece frații săi, el are de înfruntat, spre a-și apăra ființa de evreu, cele două primejdii ce le prezintă Diaspora : aceea a oprîmării, a mizeriei, a sărăciei, pe de o parte, și aceea a toleranței, a bunăstării, a egalității, pe de altă parte.

Iosef cade în prăpastia supremaiei nedreptății, a temniței nemeritate, a robiei și urii. E singur cu a sa suferință și nu încetează nici o clipă de

(Continuare în p. 5)

PRIMIRE

LA VICEPREȘEDINTELE S.U.A., GEORGE BUSH

În ziua de miercuri 14 decembrie a.c., la Casa Albă din Washington, Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a fost primit în audiență de vicepreședintele Statelor Unite ale Americii, George Bush.

A avut loc o convorbire cordială, în decursul căreia vicepreședintele Statelor Unite, care ne-a vizitat recent țara, și-a exprimat satisfacția în legătură cu rezultatele vizitei D-sale și cu contribuția ce a adus-o la îmbunătățirea relațiilor româno-americane. Dl George Bush și-a manifestat interesul în legătură cu viața populației evreiești din R. S. România, precum și a celorlalte culte și naționalități, iar Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a făcut o expunere în legătură cu largile libertăți de care se bucură cultul mozaic din R. S. România, în cadrul egalității în drepturi și libertăților acordate tuturor cultelor din această țară.

Vicepreședintele S.U.A. a rugat pe Eminența Sa să transmită dlui președinte al României, Nicolae Ceaușescu, cele mai bune urări de sănătate și succes.

Vicepreședintele George Bush a dăruit Eminenței Sale, ca amintire personală, o pereche de butoni de manșetă cu inscripția D-sale.

Audiența s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

În pagina a 5-a:

Alte întrevederi
și activități
ale Eminenței Sale
în S.U.A.

Hanuca 5744, la Templul Coral. Eminența Sa rostește predica festivă

...aceia care a fost lesne crezător ca un copil, căzut în păcat precum un Dumnezeu, dezlănțuit ca vîntul și frumos cum numai un vis poate fi de frumos".

(Din sonetul „Regele David” de Itic Manger)

DEZILUZII UNEI LECTURI

Am citit cartea aceasta cu strîngere de inimă. Căci pare scrisă, de la prima pînă la ultima filă, cu o stranie patimă demolatoare, cu trista ambiție de a spulbera grandioasa statură, perpetuată prin milenii, a regelui David (cu un rîcoșeu, nu mai puțin violent, asupra imaginii, atît de impunătoare și ea, a regelui Solomon). Este, oare, vorba de un roman istoric, așa cum, potrivit preferinței, autorul și-a calificat scrierea? Pe coperta volumului nu figurează o asemenea precizare — și pe bună dreptate. După părerea mea, „Relatare despre regele David” este mai curînd un roman-pamflet decît un roman istoric. Poate că și mai nimerit ar fi să scotim cartea drept un pamflet și atît tot, deoarece latura ei epică este dens umbrîtă de un soi de jurnalism teizist, negator de dragul negației (căruia, incontestabil, îi este proprie o măiestrie stilistică, demnă — cum se spune — de o cauză mai bună).

Desigur, nimeni nu poate interzice unui scriitor dreptul de a implica figuri și evenimente istorice într-o țesătură narativă dictată de fantezia sa creatoare, de a remodela chiar, conform unei viziuni proprii, realitățile trecutului. Neîngrădită, libertatea aceasta presupune, totodată, fidelitatea față de fizionomia esențială a personajelor și a epocilor înfățișate artistic, lărgirea perspectivei asupra lor, o mai profundă, mai nuanțată cunoaștere a adevărului istoric. Numai într-un asemenea context devine posibilă risipirea unor aureole false, cea demitizare (ori demistificare, desacralizare etc.) de care vorbește exegeza estetică modernă.

Lectura „Relatării despre...” relevă însă (chiar și atunci cînd nu e însoțită de parcurgerea paralelă a capitolelor respective din Biblie și din sobrele, lucidele „Antichități iudaice” ale lui Iosefus Flavius — procedeu folosit de subsemnatul pentru o cit mai riguroasă verificare și sortare a impresiilor) că scriitorul s-a apropiat de subiectul atît de pretențios al vieții și domniei regelui David mînat de o șocantă tendințiozitate, deci fără cea libertate interioară de care depinde obiectivitatea demersului artistic. Heym nu a urmărit o investigație complexă a acestei domnii, a mecanismelor sociale, politice, morale ale vremii, a jocului complicat de situații din care a rezultat epopeica existență a lui David, cu strălucirile și tragiemele ei, cu însemnătatea ei covîrșitoare în istoria evreilor și nu numai a evreilor. Telul scriitorului se arată a fi cu totul altul: să zugrăvească un tablou mereu sumbru și crîncen al ascensiunii și guvernării lui David, să răspundă orăre, chiar cu prețul unor flagrante abateri de la ceea ce spune istoria. Cîndva, în legătură cu proliferarea biografiilor romantate, Ibrăileanu spunea, sprijindu-se pe Taine: „Într-o narațiune istorică sau în evocarea unei existențe reale poți să adaugi adevărului poezie, dar nu poți să faci poezie cu adevărul istoric”. Cu atît mai mult nu e de acceptat macularea pamfletară a adevărului istoric în numele desacralizării lui.

Trebuie neapărat spus aici că însăși critica istorică cea mai exigentă, care examinează evoluția evenimentelor în funcție de determinările social-economice, observă ceea ce pentru Heym se situează pe un plan secundar, anume: rolul hotărîtor al lui David în cristalizarea regatului evreiesc unitar de la întîlnirea mileniilor II și I dinaintea erei actuale (stat fără de care e de presupus că poporul evreu n-ar fi supraviețuit asalturilor inversunale ale inamicilor săi de atunci; dacă i-am amînit numai pe filistenii, cei care l-au dus la prăbușire pe regele Saul, predecesorul lui David, și tot ar fi de-a-jos). Pe de altă parte, e de subliniat că nici textul biblic, nici tradiția istorică, nici scrierile lui Iosefus Flavius nu manifestă față de regele David o atitudine exclusiv apologetică. Cum e normal, se acordă prioritate geniului său militar și politic, calităților sale umane (sensibilitate, generozitate, modestie, har artistic), dar, în același timp, nu i se trec sub tăcere și nu i se iartă o seamă de greseli, de abuzuri stridente, cum a fost mai ales trimiterile intenționate la moarte a ofițerului Urie, soful viitoarei regine Bașeba. Pentru Stefan Heym, însă, au pondere numai aceste scăderi, ca și altele, numeroase, pe care le nasc aproximațiile și divagațiile sale pe marginea narațiunii biblice.

FABULAȚIA ÎMPOTRIVA ISTORIEI

Nu voi insista asupra pretextului literar de care se servește Heym pentru încropirea deformatei biografii a lui David: crearea de către regele Solomon a

APROXIMAȚII ȘI DIVAGAȚII ISTORICE

Pe marginea cărții lui Stefan Heym „Relatare despre regele David”

unei comisii, alcătuite din marii săi demnitari și un singur istoric de profesie, în sarcina căreia cade redactarea unei „relatări” conformiste și sulemenite asupra domniei părintelui său. Intrăm astfel din capul locului în atmosfera apăsătoare, monocromă a cărții: curtea regală ne e prezentată ca un furnicar de turpitudini (servilism, corupție, parazitism, delațiune, disponibilitate la crimă etc.), pe care, pentru Heym, le intruchipează înaintea altora Solomon însuși, înțeleptul rege Solomon (sint amplificate monstruos cusururile lui reale, pe care istoria biblică nu le omite; mă refer, mai cu seamă, la moleșala spirituală și la gustul pentru opulență din ultima parte a vieții sale). Singura ființă pură în această lume descompusă este istoricul Etan ben Hosaia, personajul fictiv, investit cu misiunea de a descoperi și a păstra adevărul, dar care emite, pentru că așa dorește scriitorul, un lanț de interpretări arbitrare și denigratoare la adresa regelui David, a faptelor sale, a gândirii sale, a întregului său univers sufleteș.

Stefan Heym recurge la cu totul altă metodă decît analiza, fie ea și simulată, a textului biblic. Instrumentul său este

vid, a interzis menționarea în arhivă a oricoror fapte care l-ar putea arăta pe viitorul rege într-o lumină favorabilă. Prin „absența documentelor” este tăgăduită și doborîrea lui Goliat de către David, biruință care a rămas pentru totdeauna un simbol al superiorității rațiunii asupra forței oarbe și arrogante (după Heym, ar însemna că Michelangelo, Rafael, Rembrandt și mulți alți mari artiști au fost victimele unei mistificări cînd au văzut în tînrul David o personificare a celor mai înalte virtuți omenști).

Nu mai puțin simplist este judecat refugiu lui David la regele filistean Achis, cauzat de îndîrjirea cu care era urmărit de Saul. Prezența lui David și a suitei sale militare alături de Achis și de oștile filistene, care se pregăteau să atace Israelul, este înfierată în carte ca un act de trădare, cînd putea foarte bine fi o abilă mișcare tactică. De altfel, principii filistenii — mai perspicaci decît se arată autorul „Relatării despre...” — au intuit pericolul strecurării printre ei a unui „cal troian” și au cerut eliminarea lui David de pe linia de front, tocmai de teamă că, odată declanșată lupta, el va întoarce armele împotriva lor.

fantezia nelimitată. Mai e nevoie să amintesc că nu există documente propriu-zise ale timpului (consemnarea biblică fiind și ea ulterioară) pe care critica istorică să se sprijine în examinarea domniei lui David? Ei bine, pentru persoana lui plămuit de scriitor, acel Etan ben Hosaia, invocarea de „dovezi scrise” sau a „lipsei de dovezi scrise” constituie, împreună cu citarea „declarațiilor” unor personaje care s-au aflat în preajma lui David, principala cale de vehiculare a hulirilor împotriva regelui. Ne aflăm în plină fabulație, dar o fabulație folio-nistică, hazardată, prin care se poate susține orice. Pentru exemplificare, mă voi opri la două perioade din viața lui David, așa cum sînt descrise în carte: aceea a tineretului și urcușului său, în condițiile prigonirii lui acerbă de către regele Saul, și aceea a teribilului său zăbucum, de mult mai tîrziu, pricinuit de răvrătirea și moartea lui Absalom.

Destinat de foarte tînr, datorită însușirilor sale neobișnuite, carierei regale, era firesc ca David să fie privit cu averseiune de către Saul. „Relatare despre...” admite că regele-tîrîn, altfel și el un erou, a încercat de cîteva ori să-l ucidă pe David, fie cu propria-i mîină, fie prin interpuși — dar contestă că David s-a ferit să-l facă vreun rău lui Saul, deși, potrivit Bibliei, cît puțin în două împrejurări (în peștera din Engheidi și în tabăra din Zif) ar fi putut să-l ia lesne zilele. În portretul preconcept de Heym nu încăpeau asemenea gesturi de mîrînimie, asemenea dovezi ale cavalerismului și stăpînirii de sine caracteristice lui David. Pentru a le anihila, se pretinde că... nici în arhivele regestii, nici în acelea ale comandantului armatei lui Saul nu se găsesc mărturii privitoare la aceste episoade (dacă am intra în jocul imaginativ al scriitorului, am putea afirma că Saul, pornit cum era împotriva lui Da-

convîng, pentru că se ivește imediat întrebarea: poate fi Ahitofel mînat de o grijă veritabilă pentru soarta țării și a poporului, cînd el mizează pe un ambițios lipsit de scrupule ca Absalom? E clar că, în eventualitatea unei izbîzni a răzmeriței, prințul urmă să devină marioneta regală a duplicitarului și megalomanului curtean (acesta s-a sinucis cînd a constatat falimentul planurilor sale).

Cît despre moartea lui Absalom, ea s-a datorat nerespectării de către Ioab, căpetenia oștirii, a ordinului categoric de cruțare a răvrătîritului, dat de către David. După Heym, acest ordin a servit numai unui joc de scenă. Regele ar fi dorit, de fapt, să aștepte apeli la crimă al trupelor sale (?) și să-și creeze un alibi pentru viitorime. Și, pentru a se da cit de cit o aparență de verosimilitate acestor bizare aserțiuni, este scos la iveală Ioab însuși, care — decretat prin trecerea anilor, dar terorizat încă de amintirea crimelor sale, niciodată iertate de către David — încearcă să se lepede de ele, pretinzînd că a ucis pentru rege, că a fost doar brațul inconștient al acestuia. Eterna lașă dispulare a criminalilor, prin aruncarea vinovăției asupra altora! Heym apelează și la acest subterfugiu pentru a surpa prestigiul regelui David...

ARBITRARIUL UNEI ALEGORII

Cartea aceasta, care vrea parcă să ne coboare într-un subsol al istoriei, unde totul este urît și respingător, are — ni se atrage atenția în prefață — și un sens alegoric, deoarece, prin felul în care „înfierează despotismul antic”, ne duce cu gîndul la realitățile și metodele Germaniei naziste. Da, în „Relatare despre...” se fac mereu simțite aluziile la suprema presie a despotismului, pe care o reprezintă fascismul în toate variantele lui. Este vizibilă îndîrjirea lui Stefan Heym împotriva celor care au provocat convulsile cumplite ale secolului nostru, ca și dura lui neîmpăcare cu acel climat funest care-l reduce pe om la o viețuitoare înspăimîntată, degradată.

Trebuie spus, însă, imediat, că parabola aceasta suferă de o artificialitate organică tocmai pentru că, în construcția ei, s-a apelat la o rescriere brutal deformată, arbitrară în înțelesuri a unor capitole biblice, la întinarea, fără nici o reținere, a gloriei pe care regele David și-a dobîndit-o prin marile sale merite (chiar dacă epoca dominată de el nu a fost lipsită de fenomene criticabile din însăși perspectiva gîndirii sale). Este mai mult decît o împletire, este un non-sens să faci un tiran de croială modernă dintr-o figură sacră a poporului evreu, care i-a însoțit milenii de istorie; dăruindu-i speranțe și mingieri, demnitate și mîndrie.

Ne-am putea, desigur, întreba: cum se explică alegerea făcută de Stefan Heym, cînd, scriitor german fiind, avea la îndemînă, în chiar istoria germană, suficiente secvențe pentru întocmirea unui pamflet nu mai puțin „virulent”? O ipoteză, care ar merita să fie analizată, ar fi aceea că însăși obîrșirea evreiască a lui Heym și complexe pe care această obîrșire le generează în spiritul unora dintre noi — mă gîndesc la un anumit nemîrturisit și nedrept dispreț de sine — au dictat opțiunea lui Heym pentru istoria străveche a evreilor. (La o alăturare oarecum similară a procedat un om de literă — acesta, însă, neevreu — care, pentru a-și crea o aură de antirasist, nu s-a sfîșit să susțină că ar exista o înrudire directă între rasismul hitlerist și... ideea „poporului ales” din Biblie. Literatul în cauză nu aflase ori nu a vrut să afle că nazismul a făcut șase milioane de victime în rîndurile „poporului ales”...)

Am întîlnit, recunosc, oameni cultivați — unii dintre ei cunosători ai textelor asupra cărora s-a exersat osîrdia negatoare a lui Stefan Heym — care nu au acordat importanță fundalului istoric al pamfletului său, mulțumindu-se cu aluziile lui tăioase la timpurile moderne. Dar, pentru mulți, pentru cei mai mulți dintre cititori, cartea de care ne-am ocupat face, înainte de orice, operă de „demitizare”. Marele erou al antichității evreiești se instalează astfel în conștiința lor desfigurată pînă la grotesc și inumanitate. Gîndul la eroarea de optică transmisă acestor cititori ne sporește tristețea cu care am urmărit această relatare (nu despre, ci) împotriva regelui David...

ANTON CELARU

Citiți în pagina a 8-a articolul „David — o victorie a spiritului și a frumuseții” de prof. dr. docent Ștefan Berceanu

Ștefan Berceanu

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

„Information Juive”

Arhiepiscopul de Marsilia:
„Să implorăm iertarea”

În numărul său din octombrie-noiembrie, publicația „Information Juive” conține un articol în care sînt comentate declarațiile Cardinalului Etchegaray, Arhiepiscop de Marsilia, care subliniază că Biserica creștină trebuie să-și manifeste și mai deschis regretul și căința pentru atitudinea din trecut față de evrei, îndeosebi din perioada Holocaustului, și să acționeze pentru o reconciliere reală și cât mai profundă cu iudaismul. Reproducem, în cele ce urmează, acest articol:

„Creștinii, printre care mă număr — scrie autorul articolului, Pierre Pierrard —, am memoria scurtă. Abia se terminase cel de-al doilea război mondial și ei s-au reîntors la treburile lor, liniștiți, fără remușcări, în concordanță cu imaginea lăsată de Papa Pius al XII-lea, despre care o întreagă literatură apologetică a încercat să demonstreze că „tăcerea” sa, în cursul războiului, față de genocidul ale cărui victime au fost frații lor evrei s-ar putea explica prin tot felul de rațiuni diplomatice, etice, politice etc. Dar după ce pacea a fost instaurată, după ce lumea a aflat de cuptoarele și camerele de tortură în care a fost exterminat un întreg popor — poporul lui Dumnezeu —, „tăcerea” n-a fost ruptă. Or, după cum a scris atunci regretatul Stanislas Fumet, decedat recent: «Biserica ar fi trebuit să-și sfîșie veșmintele», întrucît martiriul poporului evreu s-a desfășurat în inima unei Europe creștine, iar mentorii, ca de altfel și călii, au fost creștini.

E adevărat că a existat „Amiciția iudeo-creștină”, o mică grupare care s-a întremurat din cauza infernului trăit împreună de evrei și unii creștini și că au fost publicate «Cele zece puncte de la Seelisberg» (1947), un document capital, dar al cărui ecou n-a depășit mica lume a celor inițiați. Opinia publică a mai fost alertată și de inițiativele lui Jules Isaac și ale Papei Ioan al XXIII-lea pe tema «deicidului» și de punctele din liturgia catolică marcate de antisemitism; e puțin, și totuși un mic gest, care rupea cu uzanțele de care nimeni n-a vrut să se atingă.

Veniră apoi Conciliul Vatican II și documentul *Nostra Aetate* din 28 octombrie 1965: dintr-o zarvă mare s-a născut ceva infim; mii de mici reticențe explicite sau implicite făceau, practic, acest text ineficace, accentul nefiind pus nici asupra specificității iudaismului, nici asupra căinței pe care creștinismul trebuia, în mod obligatoriu, să și-o impună față de ofensa spirituală și violențele de tot felul pe care creștinii le-au practicat față de poporul evreu în cursul istoriei și îndeosebi între anii 1940—1945.

Și totuși miracolul s-a produs: opt ani mai târziu — o!, cit de lungi au fost acești opt ani, dar cu toate acestea... —, luni 16 aprilie 1973, în ajunul sărbătorii de Pesah, Comitetul episcopal francez pentru relațiile cu iudaismul a dat publicității un document, o «notă orientativă» destinată pastoraliei, asupra atitudinii creștine față de iudaism. Cineva a spus atunci: «Un dar de Paști făcut Marelui Rabin al Franței și comunității sale».

Ce text, o, Doamne!... Iată că, în fine, Biserica, în speță Biserica Franței, rupea cu vechea sa «prudență», cu «tăcerea» vinovată și spunea, în termeni fără ambiguitate, cîteva adevăruri esențiale: că existența evreiască pune întrebări conștiinței creștine; că poporul evreu are o vocație permanentă, care este aceea a poporului prin care credința într-un Dumnezeu unic s-a înscris în istoria umanității, un popor care nu este replica unui trecut venerabil dar depășit, ci o realitate vie; că toți creștinii trebuie să dobîndească o cunoaștere adevărată și vie a tradiției iudaice; că evreii și creștinii trebuie să promoveze, prin toate mijloacele, cunoașterea și respectul mutual.

Bucurie, bucurie, plinset de bucurie... Unui astfel de document îi lipsea totuși ceva capital, un codicil care ar fi petcutuît, în sfîrșit, ceea ce s-a denumit, cu un cuvînt teribil, «Contenciosul iudeo-creștin»; acest ceva consta în faptul că în «nota orientativă» din 1973 nu era vorba de căință. Atunci, asociațiile noastre — «Amiciția iudeo-creștină», «Întîlnirea creștinilor și evreilor» s.a. — au trecut la acțiune, împreună cu Comitetul episcopal francez pentru relațiile cu iudaismul, spre a obține ca Biserica să meargă mai departe, să recunoască deschis greșelile comise de ea, în cursul istoriei, față de poporul evreu și să-i ceară acestuia iertare.

A urmat «anul reconcilierii, al Iertării», inaugurat în Biserica romană, de Sinodul în curs. Eu am obținut din partea dominicanilor responsabili de emisi-

Răsfoind presa evreiască

unea «Ziua Domnului» de a putea evoca, într-un triptic istoric (1791, 1893, 1940—1945), greșelile și lasitățile comise față de frații lor evrei. Și iată că, în ajunul primei emisiuni, am avut satisfacția de a auzi glasul, în același timp energic, aspru și plin de căldură, al Cardinalului Etchegaray, Arhiepiscop de Marsilia, pronunțînd cuvinte care, prin sinceritatea, umilința și strălucirea lor, mă duc cu zece ani în urmă, la Paștele 1973. Iată că un creștin, un pastor spune ceea ce Roma n-a mai făcut să se audă din perioada martirilor sau l-a făcut auzit doar înăbușit, și anume: precizarea că poporul evreu are «o vocație permanentă» și că «acest popor trebuie să fie primul beneficiar al dublei misiuni de reconciliere și de penitență a Bisericii într-un demers religios, decurgînd din legătura originală care unește iudaismul și creștinismul». Și încă: că noi trebuie să știm să cerem iertare Domnului și fraților noștri, care au fost atît de des copleșiți de insulte și aruncați în oroarea Holocaustului...»

În încheiere, Pierre Pierrard spune: «Cit de bine înțeleg bucuria exprimată de Marele Rabin al Franței, Sirat, la citirea unui asemenea text! Și pentru a fi cu totul sincer, voi spune că, în ceea ce mă privește, bucuria mea va fi completă, perfectă, dacă, în acest «an al Iertării», Biserica ar organiza o mare întîlnire oficială în cursul căreia, punîndu-și cenușă pe cap, ar ingenușea în fața reprezentanților comunității evreiești pentru a implora iertarea ei.»

„Unser Wort”

DUPLICITĂȚI...

Sub titlul „Oare au vrut americanii și englezii să salveze pe evrei în cursul celui de-al doilea război mondial?”, ziarul „Notre Parole” — „Unser Wort” („Cuvîntul nostru”), care apare la Paris în idîș, reproduce din săptămînalul newyorkez de limbă idîș „Algemeine Journal” un articol, semnat de ziaristul Mordehai Granit, care consenmează noi date istorice cu privire la pasivitatea unor cercuri occidentale față de crimele nazistilor în perioada Holocaustului.

În prezentarea articolului, redactorul ziarului „Notre Parole” — „Unser Wort”, A. S. Karansky, evocînd uriașul tribut de sînge plătit de poporul evreu în perioada Holocaustului, subliniază că, desigur, și alte popoare au făcut sacrificii grele în lupta împotriva nazismului. În ce ne privește pe noi, evreii — a precizat el —, nu ignorăm rolul prietenilor noștri, ale căror eforturi materiale și jertfe omenești au contribuit la victoria comună împotriva fascismului. Totodată, pentru respectul datorat adevărului istoric, se cuvine arătat că nu întotdeauna ei au făcut tot ce s-ar fi putut face pentru a-i salva pe evrei de la moarte sau măcar a diminua numărul celor asasiinați.

În acest sens este revelatoare eșuarea misiunii întreprinse de polonezul Ian Karsky pe lîngă Anthony Eden și Franklin D. Roosevelt în vederea salvării evreilor din Europa.

Cu privire la acest episod, din articolul lui Mordehai Granit, redăm următoarele:

„Ian Karsky, fost luptător în Rezistența poloneză în timpul celui de-al doilea război mondial, în prezent cetățean american, profesor la o universitate din S.U.A., a relatat un fapt care a trezit, deopotrivă, vîlvă, confuzie și amărăciune.

venit în întîmpinarea acestor solicitări. Iar cînd Karsky s-a întîlnit, la Londra, cu Anthony Eden și l-a înmînat mesajul cu propunerile evreilor din Varșovia, acesta din urmă l-a întrerupt spunîndu-i: «Războiul împotriva Germaniei este o operațiune militară generală și nu pot fi căutate nici lăturălnice pentru salvarea unor indivizi sau grupuri...»

La Londra, Ian Karsky s-a întîlnit cu toți membrii guvernului britanic, printre care și cu lordul Salisbury, demnitar în-sărcinat să întîrească legături cu mișcările antifasciste din Europa, precum și cu renumitul scriitor și istoric H. G. Wells și cu alte personalități ale vieții publice și culturale. Totuși le-a expus pericolul mortal ce amenință rămășițele evreilor din Europa. Toți l-au ascultat cu amabilitate, dar nimeni nu a mișcat un deget.

Franklin Roosevelt l-a primit pe Ian Karsky la Casa Albă într-un moment cînd mai puteau fi salvați peste un milion de evrei. Numai în Ungaria mai trăiau 650 000 de evrei. Roosevelt n-a fost atît de brutal și de cinic ca Eden, dar s-a limitat să declare emisarului polonez că «simpatizează cu toate victimele hitlerismului».

În concluzie, Karsky a relevat că nu trebuie dat crezare declarațiilor făcute, după Eliberare și după descoperirea lagărelor morții, de unii conducători din Occident, potrivit cărora n-au cunoscut nimic despre existența acestor lagăre, în care au pierit 6 milioane de evrei. «Adevărul întreg și tragic este că s-a știut, dar nimeni nu i-a ajutat pe evrei» — a spus el. Și a încheiat cu o mărturisire: «Personal mă simt vinovat față de evrei. Faptul că am raportat despre situația lor dramatică în Polonia este prea puțin. Trebuia să alarmez lumea, strigătul meu trebuia să ajungă pînă-n slăvilă cerului. Prin pasivitate, s-a săvîrșit un al doilea păcat, de neiertat. Un păcat care va tulbura conștiința omenirii în vecii vecilor. El mă va urmări și pe mine pînă la sfîrșitul vieții mele...»

PE SCURT

• Una dintre străzile orașului francez Montpellier a căpătat numele marelui învățat din secolul al XI-lea Isaac Alfasi, cunoscut și sub numele de Rif. Alfasi și-a petrecut cea mai mare parte a vieții în orașul marocan Fez.

• Lui Ghershom Shoken, redactorul-șef al cotidianului israelian „Ha'aretz”, i s-a conferit premiul „International Editor of the Year”, acordat de revista lunară „Press Review” din New York, pentru promptitudinea și corectitudinea cu care și-a informat cititorii.

• Pînă la sfîrșitul anului 1983, încă 1 400 de evrei britanici sînt așteptați să se stabilească în Israel, a anunțat Oficiul britanic de Alia al Agenției Evreiești. Din 1948 și pînă în prezent, 35 000 de evrei s-au stabilit definitiv în Israel.

• „Argentina și istoria imigranților evrei între 1810 și 1850” este titlul cărții semnate de Haim Avni, tipărită în Israel, în limba spaniolă, și difuzată în Argentina.

• Potrivit datelor Biroului Central de Statistică, populația Israelului, la începutul noului an iudaic, era de 4 110 000 locuitori, dintre care 3 407 000, sau 82,9 la sută, sînt evrei. În anul precedent, în Israel s-au născut 73 000 de copii evrei. Rata natalității este în creștere.

• Lucrarea „Doctorul de la Cordoba”, imbinînd date biografice cu elemente de ficțiune, proiectează noi lumini asupra vieții și operei marelui exeget, filozof și medic evreu din evul mediu Rabi Moșe ben Maimon (Maimonide). Lucrarea e scrisă de autorul francez Herbert Le Porrier.

Mari binefăcători ai omenirii

Laureați ai Premiului Nobel: Ehrlich și Metchnikoff (I)

Aniversările, în afară de generosul lor rol de a aminti urmașilor evenimente și descoperiri, dau și ocazia de a se prezenta cititorilor unor ziare și reviste amănunțite despre viața și opera personalităților care și-au legat numele de ele. Iată de ce împlinirea a 75 de ani de la acordarea Premiului Nobel, în 1908, lui Paul Ehrlich și Elie Metchnikoff pentru descoperiri în domeniul imunologiei, a căror dimensiune a crescut cu anii, îmi dă privilegiul de a face cunoscut unele date despre acești titani ai științei, adevărați „binefăcători ai omenirii”.

Întimplarea face ca Metchnikoff și Ehrlich să primească în același an Premiul Nobel pentru aspecte fundamentale din domeniul imunologiei, „pentru cercetări independente, diferite, și dacă numele lui Metchnikoff a rămas legat, cu predelecție, de descoperirea ce i-a adus marea consacrare, Paul Ehrlich este cunoscut de istoricii medicinei, de medici și biologi, de marea public pentru ca totul, altă mare realizare a sa, descoperirea leucului sifilisului.

Intr-adevăr, Paul Ehrlich a descoperit, în 1907, și a introdus, în 1910, în tratamentul sifilisului — „Salvarsanul” (produsul 606), iar în 1912 produsul perfecționat „Neosalvarsanul” (produsul 914), folosit masiv pe tot globul și care a salvat astfel, de-a lungul a șapte decenii, un impresionant număr de bolnavi considerați incurabili până la descoperirea lui Ehrlich.

Este drept că știința care-și propunea să studieze reactivitatea organismului față de factorii agresori din mediul înconjurător (bacterii, virusuri, toxine, țesuturi sau celule străine etc.) avea de-a-cum, în 1908, o istorie a ei. Lăsând la o parte încercările empirice de a imuniza omul și animalele contra unor boli infecțioase (mai ales a variolei), practică în urmă cu multe sute de ani de chinezi, indieni și chiar de vechii locuitori ai țării noastre, imunologia a căpătat statut de știință practică odată cu realizarea, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, a primului vaccin antivariolic (Edward Jenner, 1796) și, mai ales, odată cu prepararea de către L. Pasteur a vaccinului împotriva antraxului (1880) și turbării (1884—1885). Descoperirea de către Victor Babes, în 1889, a imunității pasive și a corespondenței ei în practica medicală, seroterapia, a impus, încă în ultimul deceniu al secolului trecut, ideea după care imunologia avea nevoie urgentă de a-și construi un edificiu teoretic.

Acesta era exact momentul în care au apărut în arena ideilor biomedicale primii doi mari teoreticieni ai imunologiei — Ehrlich și Metchnikoff.

Paul Ehrlich s-a născut la 14 martie 1854, în orașul silezian Strehlen, într-o familie cu tradiție evreiască.

Preocuparea pentru introducerea unor concepte ale chimiei în biologie și medicină se manifestă la Ehrlich încă din perioada 1876—1878, când își pregătea teza de doctor în medicină, dedicată colorației istologice, la Universitatea din Leipzig. După luarea titlului, în 1878, Ehrlich s-a dedicat cercetării coloranților, mai precis a interacțiunii acestor substanțe cu țesuturile vii sau preparate pentru studii istologice normale și patologice. Foarte curând, primit ca asistent al prof. Friedrichs, la Spitalul Charité din Berlin, Ehrlich face două descoperiri importante: prima, așa-numitul „reactiv Ehrlich”, evidenția prezența bilirubinei în urină printr-o reacție de culoare; a doua, de o co-vârșitoare importantă pentru practica hematologică, constă în colorarea diferențiată a globulelor albe.

De aici înainte atenția lui Ehrlich se va concentra în două direcții prioritare: prima, descoperirea unor remedii chimice pentru tratamentul bolilor infecțioase — chimioterapia (de altfel, prin injectarea făcută cu P. Gutman a albastrului de metilen la un bolnav de malarie este considerat ca unul ce a „inaugurat” era chimioterapiei). Cea de-a doua direcție de cercetare, aceea care i-a adus, în 1908, Premiul Nobel, a fost imunologia.

Inițial, el s-a apropiat de această știință ca urmare a prieteniei sale cu Emil Behring — cel care, în 1890, a dovedit, alături de japonezul S. Kitasato, că serul unor iepuri imunizați împotriva tetanosului poate neutraliza toxina tetanică. Martor și al reușitei, în 1892, a preparării și aplicării cu succes a primului ser împotriva difteriei, ca și al cunoscuței experiențe a lui Victor Babes, care dovedise, primul în lume, încă în 1889, virtuțile serului imun, Ehrlich a încercat o primă teoretizare a fenomenului nasterii imunității, ca urmare a solicitării organismului de către un antigen. Problema ce se punea, de îndată ce s-a putut dovedi existența anticorpurilor în serul imun, era modul în care aceștia iau naștere și acționează.

P. Ehrlich

Discutând teoria lui E. Metchnikoff, care susține că rolul cel mai important în imunitate îl joacă fagocitoza (capacitatea unor celule de a „prinde și înghiți” microbii invadatori), Ehrlich, fără să neghe importanța descoperirii lui Metchnikoff, acorda, încă din 1893, o importanță deosebită anticorpurilor specifici.

Sedus de descoperirile chimiei și prieten cu marele chimist Kekulé, care a introdus în chimia organică modelul hexagonal al formulei benzenului, Ehrlich și-a imaginat că celula formatoare de anticorpi seamănă în realitate cu hexagonul benzenic. Astfel, tot așa cum cele șase valențe libere ale hexagonului benzenic se pot cupla cu șase radicali chimici diferiți (H, Cl, OH, CH₃, etc.), tot astfel și „bratele” sau „catenarele” unei celule formatore de anticorpi ar putea să cupleze diferite antigene. Pornind de la această analogie, Ehrlich își imagina nașterea anticorpurilor în trei etape succesive: în prima, ca urmare a pătrunderii antigenului (agent infecțios, toxină) în organism, acest intrus ajungea odată cu singele și limfa în contact cu celulele formatoare de anticorpi; în a doua etapă, bratele averse ale acestor celule (numite mai târziu „receptori celulari”) prind și cuplează antigenul, pe baza unor afinități chimice preexistente; în fine, în cea de-a treia etapă, celula parcă trezită brusc din amorie începe să fabrice masiv tocmai acele brate (receptori) care s-au potrivit chimic cu antigenul pătruns în organism.

Rezultatul este că, pe măsură ce timpul trece, umorile organismului (singele și limfa) se umplu de asemenea „brate celulare”, care, rupte din celula matrice, călătoresc în tot organismul în căutarea inamicului, pe care, de cum îl depistează, îl fixează, ducându-l la degradare chimică și distrugere. În concepția lui Ehrlich, acele „brate libere”, provenite din catenale laterale ale celulelor (imunocompetente), nu sînt altceva decît anticorpii.

Criticată în epocă, în primul rând de Metchnikoff și elevii săi, apoi de mulți alții, teoria catenelor laterale a lui Ehrlich a părut multora un simplu joc al imaginației savantului. Aceasta pentru că nici Ehrlich, nici elevii săi n-au reușit să aducă în sprijinul ei argumente izvoite din experiențe de laborator. De-abia în 1950, Jerne cu a sa teorie a „selecției naturale” în citologie și, mai ales, M.F. Burnet, laureat Nobel pentru „Teoria selecției clonale” (o variantă a teoriei lui Jerne), readuc în plină lumină, după aproape 70 de ani, teoria lui Ehrlich, completată cu noi și spectaculoase descoperiri.

Părinte al chimioterapiei moderne, descoperitorul leucului sifilisului, precursor în multiple domenii ale imunologiei (teoria catenelor laterale, teoretizarea toleranței imunologice și primele explicații ale autoimunizării), Paul Ehrlich a creat o puternică școală de cercetare; germanii H. Apolant, A. Weimberg, A. Berthel, japonezii Hata și Shiga, românul C. Levaditi și mulți alții și-au făcut un titlu de glorie din a se numi printre elevii săi.

Neliniștitul, genialul medic-cercetător căruia medicina modernă îi datorează descoperiri de bază, care au influențat profund evoluția ei ulterioară, s-a stins din viață la 20 august 1915, doborât de o criză cardiacă. La 61 de ani era membru a 81 de societăți savante din întreaga lume, Doctor Honoris Causa a cinci universități, cetățean de onoare a trei orașe, laureat a cinci premii, inclusiv Premiul Nobel — cinstire de la care se împlinesc 75 de ani; între cele 11 decorații primite se numără și una românească.

Dar așa cum el însuși mărturisea, la 14 martie 1914, cu ocazia sărbătoririi celor 60 de ani de viață, nici unul din onorurile primite, nici chiar vestea acordării Premiului Nobel, nu i-a pricnuit o mai mare bucurie ca imaginea unui bolnav de sifilis din clinica profesorului berlinez Alt. Acest bolnav, muncitor la salubritate, era cordatnat la o moarte groznică. Faringele îi erau presărate cu plăgi (sifilide) ulcerate și nu mai putea să se hrănească. Văzându-l pe primul pacient din lume căruia i s-a aplicat „Salvarsanul”, Ehrlich l-a găsit nîncind cu poftă.

Era cea mai mare satisfacție pe care o putea încerca acest mare binefăcător al omenirii.

Să mai adăugăm, pentru conturarea figurii acestui mare fiu al poporului evreu, că el a fost, totodată, deosebit de preocupat de viața și de soarta poporului său. A fost membru activ al Asociației „Lemaan Zion” („Pro Israel”) și a fost, de asemenea, un sprijinitor și chiar asociat al Institutului „Nordau”, unul din nucleele Universității Ebraice din Ierusalim.

Despre cealaltă uriașă personalitate de la a cărui încununare cu Premiul Nobel se împlinesc 75 de ani, Elie Metchnikoff, vom aduce date în numărul viitor.

Acad. prof. dr. doc. N. CAJAL

DECESE

În perioada 23.XI — 8.XII. 1983, în cimitirele Comunității Evreilor din București au fost înmormântați:

Thaller Reida (90 de ani), B-dul Leon-
din Sălăjan 18; Comănescu Alexandru
(69), Șos. Stefan cel Mare 15; Radian
Eva (69), Calea Dorobanți 36—40; Meller
Sara Rebeca (94), str. Banul Mărăci
30; Șmilovici Bela (95), str. Lucaci 114 A;
Sachter Ilie (83), str. Tr.-Neamt 36;
Herscovici Enrie (79), str. Papazoglu 45;
Svarț Gusta (84), Botoșani, Calea Națio-
nală 339; Kelmier Michal (66), str. Victor
Manu 42 A; Roseanu Virginia (74), str.
Colțea 25; Zaidman Ilie (78), str. Stir-
bel Vodă 93; Barna Stefan (70), str.
Barbu Delavrancea 14 A; Erlich Anuta
(56), str. Apolodor 13—15; Mendel Isob
(57), Alea Vergului 1; Weiss Olga (71),
Calea Mosilor 131; Goldring Roza (65),
str. Justiției 29.

Radu și Nel plîng de un an părăsirea
vieții de către OMUL

LYA STANCU

a cărei înțelepciune și mărinimie, până la
jertfa de sine, nu poate fi de nimeni uit-
ată!

Solomon — fiu, Silvia — noră anunță
că la 8 decembrie 1983 (2 Tevet) s-au
împlinit 15 ani de la decesul tatălui lor

FEIGER IÜDEL

Să-i fie memoria binecuvîntată!

Comunitatea Evreilor (M) Botoșani este
ulături de Josef Schwartz — caersonar,
fost consilier al comunității, la decesul
soției sale

GUSTA SCHWARTZ

și îi exprimăm întreaga compasiune.

Revelina, soție, și întreaga familie, cu
această mare durere, anunță că la 19 de-
cembrie se împlinesc un an de la moar-
tea dragului nostru

MOISE WITTING
Botoșani

Nu te vom uita niciodată!

Dora, soție, precum și familia anunță,
cu aceeași durere în suflet, că, la 28 oc-
tombrie 1983, s-a împlinit un an de la
decesul dragului lor

ALEXANDRU HERSCU

Fie-i amintirea binecuvîntată!

Fiul, nepoții și adoratul său strănepot
anunță trecerea unui an de la decesul
veneratului lor

BENTIN BENIAMINOVICI

Comemorarea va avea loc la 8 Svat
5744 (12 ianuarie 1984), orele 8 dimineată,
la Templul coral.

Comemorarea pogromului
legionar din 1941

Comunitatea Evreilor din București invită pe toți membrii ei să ia parte,
miercuri 23 decembrie a.c., orele 18, la comemorarea ce va avea loc la Templul
coral, cu prilejul împlinirii a 43 de ani de la pogromul legionar fascist din 23 Te-
vet 5701 (21—23 ianuarie 1941).

Predica va fi rostită de Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen.

Joi 29 decembrie a.c., orele 9 dim., va avea loc serviciul divin, urmat de
pelerinajul la mormintele kedoșimilor din Cimitirul Giurgului.

Plecarea se va face cu autocare din fața Templului Coral.

זכור את אשר עשה לך עמלק
פ' תשנ"ד

דעו הנהגות שנגזרו בארץ ישראל מאז הפעולות הנוראות משנת תש"א
כאשר בני ישראל נכבדו לחדש שבת וחולל כצאן לטבח מהאויבים ומאז
ע"י הדיכוי והשטות. ודעו שזאת הנהגות נאמא אמתקו מזה מקרשנו
שדבר בני ישראל ונחלל ונכבדו את גו' ע"י שדור החרק וכל שאר
העמשים הקדושים שנמצאו בזה ובזה ב"ד. ב"ד הסע עת שדור
הנחשון והנאשון שפרא ובכ"ו הסיטה להשדור ולחרק ולכבד את
כל החרק משדור ואופי החרק ע"י חרקות וחברות וקדור ע"י חסותות
שנמצאו. וזו קדור למדור נחשון אשון ב"ד חרקות משדור ע"י שדור
דכו והגיעו לעת השדור והנאשון כלל אצ"ו ע"י ד"ר חרקות.

ADU-TI AMINTE CEEA CE TI-A FĂCUT AMALEK!

Aici sunt adăpostite

Sulitate sfintei Toră care a fost salvată ca făcându-le din focul
(Zahar) pogromurilor din anul 5701, în timpul când în zilele de 23-
24 în luna Tevet 23-24 ianuarie 1941) au fost duși ca vitele la fiere
120 din fața noastră de către călăii legionari.

Și când au intrat în mijlocul nostru, au profanat lăcașurile noastre
sfinte, au dat foc la donii sinagoga și au batjocorit sufletele sfinte și
alte obiecte de cult care erau găsite acolo.

În această vreme, când a domnit odoșul regim fascist în a cărui gură
era lozina de a ucide, de a distruge pe toți evreii, au avut pe călăii
suflete sfinte și au dansat pe ele dansul lor satanic.

Am ridicat această piatră spre amintire venică, ca blestema evreilor din
București, căreia Dumnezeu i-a hărăzit să trăiască venimile elibe-
rării de amenințarea repetată sau asemenea nelegii.

Vizita Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen în S.U.A.

Întrevederi cu ambasadorul României

În zilele de 11 și 12 decembrie 1983 au avut loc întâlniri ale Eminenței Sale Șef Rabin Dr. Moses Rosen cu Excelența Sa

dl Mircea Malița, ambasadorul R. S. România la Washington.

Întrevederile s-au desfășurat într-un spirit cordial.

Întrevedere cu Eminența Sa Marele Rabin Mendel Schneersohn

În seara zilei de miercuri 7 decembrie a.c., a avut loc o lungă întâlnire prietenească între Marele Rabin Mendel Schneersohn (Liubavicer Rebe) și Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen.

Și de această dată, ca și în toate cele precedente, a domnit o perfectă identitate de vederi în examinarea marilor probleme care stau în fața poporului evreu în epoca actuală.

O dată mai mult, corifeul sutelor de mii de adepți ai hasidismului „HABAD” din lumea întreagă a omagiat pe Eminența Sa pentru opera ce o realizează,

i-a dat Binecuvântarea Sa Sacerdotală și indemnul de a-și continua opera încă mulți ani, în deplină sănătate și cu noi succese.

Revista noastră se simte onorată și de faptul că, și de data aceasta, Rabinul din Liubavici s-a dovedit a fi un asiduu cititor al nostru, urmărind de 22 de ani încoace, cu atenție, publicația aceasta, unică în viața evrească internațională.

Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de respect și stimă reciprocă.

Întâlniri cu alți conducători ai iudaismului nord-american

În decursul șederii D-sale în S.U.A., Eminența Sa Dl Șef Rabin Dr. Moses Rosen s-a întâlnit cu diverși conducători ai iudaismului american.

În ziua de 8 decembrie 1983 a avut loc întâlnirea cu Președintele „Conferinței Președinților marilor organizații evreiești americane”, Iulius Berman și cu vicepreședintele acestuia pentru reprezentativ al întregului iudaism american, Iehuda Hellman.

La 9 decembrie 1983, Eminența Sa s-a întâlnit cu o delegație a lui „Anti-Defamation League”, formată din Director Abe Foxman și A. Reiss, după care s-a

întâlnit cu reprezentanții lui „American Jewish Committee”, Rabin Dr. Marc Tenenbaum, Directorul Departamentului Internațional al acestei organizații și David Geller, Director în acest comitet.

Au avut loc convorbiri privitoare la raporturile dintre aceste organizații și Federația Comunităților Evreiești din R. S. România și Dl Șef Rabin a făcut o amplă expunere asupra situației actuale a comunităților noastre.

Întâlnirile s-au desfășurat într-un spirit de colaborare prietenească.

Alte întrevederi ale Eminenței Sale

Folosind prilejul prezentei Domniei-sale în S.U.A., diferite personalități ale administrației guvernamentale americane au solicitat întrevederi Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen.

Astfel, la Departamentul de Stat D-sa s-a întâlnit cu: Elliot Abrams, asistent al secretarului de stat; L. Palmer, locuitor al asistentului secretarului de stat pentru Europa; ambasadorul Max Kampelman, reprezentantul Statelor Unite la Reuniunea de la Madrid a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa; ambasadorul Douglas, reprezentantul S.U.A. pentru refugiați, și alții.

De asemenea, la Casa Albă Eminența Sa a avut mai multe întrevederi. În toate aceste întâlniri, Eminența Sa a scos în evidență politica neschimbată a gu-

vernului român atît în ceea ce privește drepturile și libertățile cetățenești și religioase ale populației evreiești, cît și desfășurarea în condiții normale a Alialei (plecarea spre Israel a acelor evrei care o doresc).

Potrivit înțelegerii din 1979 dintre Departamentul de Stat și Ministerul Afacerilor Externe al României, Federația Comunităților Evreiești ține o evidență a Alialei, iar Eminența Sa a prezentat diferiților interlocutori această evidență la zi.

Aceștia și-au declarat satisfacția față de modul în care se desfășoară lucrurile în ceea ce privește Aliaua.

Întrevederile au decurs într-o atmosferă cordială.

Întâlnire cu conducerea organizației „Joint”

În decursul șederii Domniei-sale în S.U.A., Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a avut mai multe întrevederi cu președintele organizației „American Jewish Joint Distribution Committee”, dl Henry Taub, și cu vicepreședintele acestei organizații, dl Ralph Goldman, precum și cu ceilalți fruntași ai „Joint”-ului.

Eminența Sa a participat și a luat cuvînt în repetate rânduri la ședințele

acestei organizații. Domnia-sa a făcut succinate expuneri asupra situației actuale a populației evreiești din România și asupra nevoilor bugetului de asistență al Federației Comunităților Evreiești.

Proiectul de buget pe anul 1984, propus de dl Șef Rabin de acord cu dl Theodor Feder, reprezentantul „Joint”-ului pentru România, a fost adoptat de ședința plenară.

Întrevedere cu președintele Congresului Mondial Evreiesc, dl Edgar Bronfman

Luni 5 decembrie a.c., Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen a făcut o vizită dlui Edgar Bronfman, președintele Congresului Mondial Evreiesc, cu care a avut o importantă și prietenească convorbire.

Au fost examinate probleme actuale ale vieții evreiești în lume. Eminența Sa a expus, pe larg, aspecte ale vieții comunităților evreiești din România și problemele care ne stau în față.

Președintele Congresului Mondial Evreiesc și-a exprimat, și cu acest prilej, omagiul și admirația față de realizările obștilor noastre și a subliniat meritele deosebite istorice ce le are Șef Rabinul dr. Moses Rosen.

Au fost de față dnii Rabin Arthur Schneer, președintele Secției nord-americane a C.M.E., precum și dr. Israel Singer, secretarul general al C.M.E.

Întrevederea a decurs într-o atmosferă de caldă prietenie.

Oaspete al dnei și dlui Rabin Arthur Schneer

În cinstea Eminenței Sale Dlui Șef Rabin Dr. Moses Rosen, în seara de vineri 9 decembrie 1983, Eminența Sa și Dna Rabin Arthur Schneer au oferit la reședința lor din New York un dineu la

care au participat fruntași ai vieții politice evreiești din New York.

După ce Dl Rabin Schneer l-a salutat în mod călduros pe oaspete, Dl Șef Rabin Dr. Moses Rosen a făcut o expunere despre „Iudaismul din România în 1983”.

Eminența Sa la banchetul anual „ARIEL”

La invitația Eminenței Sale Șef Rabinului din Haifa, Sheor Iashuv Cohen și a dlui Rabin Solomon Trau, Președintele Comitetului american „ARIEL”, Eminența Sa Dl Șef Rabin Dr. Moses Rosen a luat parte în seara zilei de 8 decembrie 1983,

în saloanele Hotelului Pierre din New York, la banchetul anual dat în favoarea acestei instituții de înaltă cultură religioasă evreiască.

Au participat importante personalități conducătoare evreiești din New York.

De la stînga la dreapta: Șef Rabinul orașului Haifa-Sheor Iashuv Cohen, Rabinul Solomon Trau, Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen și Iulius Berman, președintele „Conferinței președinților marilor organizații evreiești americane”

Întoarcerea în țară a Eminenței Sale

Joi 15 decembrie a.c., Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen s-a întors din vizita făcută în Statele Unite ale Americii.

La Aeroportul București-Otopeni a fost întâmpinat de conducători ai F.C.E. și ai C.E.B.

(Urmare din p. 1)

Cele două Diaspore ale lui Iosef și cele două loialități

a-și afirma apartenența. Adus înaintea lui Farao, tinărul rob nu pregătește o clipă să-și depună cartea de vizită, cu demnitate și cu orice risc:

כי נגב נבתי מאי העברים (am fost furat din țara evreilor) (Genesis 40, 15). Nici nu-i trece prin gînd că această autorecomandare i-ar atrage consecințe fatale. Simplu și fără ostentație, un om integru, un evreu demn.

Mai tîrziu, cînd Iosef pășește în cearlă Diasporă, aceea „de aur”, aceea cu blazon regal, cu telegari la caretă, cu rang suprem nobiliar, Farao îi schimbă numele

עֶפְרַיִם. Suveranului egiptean i se pare că numele cel nou, „Tofnat Paneiah”, e un dar suprem ce-l face favoritul său. Iosef îl refuză cu tact și rămîne mai departe cu numele ce i l-a dat părintele său, adică Iosef.

Primul evreu în Diaspora dovedește o splendidă „dublă loialitate”. El devine un patriot luminat al țării Egiptului, pune în slujba ei întreaga sa înțelepciune și capacitate de muncă, izbutește s-o salveze din primejdia foametei și să-i reorganizeze economia. Familia lui se așază în provincia Goșen, cu drepturi și obligații la fel cu ale tuturor celorlalți și raporturi de frățietate și armonie se statornicesc între evrei și egipteni.

În același timp însă, Iosef nu-și uită originea, nu-și abandonează neamul, nu-și reneagă credința. El cîștigă cu atît mai mult respectul lui Farao și al celorlalți curteni cu cît știe să rămînă el însuși, să armonizeze loialitatea și devotamentul față de patria adoptivă cu fidelitatea față de

religia pîrintească, cu afirmarea demnă a identității sale naționale.

Iosef cere și obține cele două drepturi cuvenite unui evreu al Diasporei: acela de a fi la fel cu toți ceilalți și acela de a putea fi altfel decît ceilalți...

A treia remarcă ce aș vrea să fac în legătură cu Iosef este aceea că ajuns în „Diaspora de aur” nu-și uită frații săi și își dă seama că Dumnezeu i-a hărăzit un destin deosebit: acela de a le da o mină de ajutor...

De-a lungul mileniilor răspîndirii noastre în lume, iudaismul american e cea dintîi „Diasporă de aur”. Niciodată n-am avut o comunitate atît de numeroasă și atît de înstărită cum sinteți voi, evreii din Noul continent. Ați păstrat caracteristicile lui Iosef.

Nu v-ați renegat credința, nu v-ați părăsit neamul, nu v-ați uitat frații din alte Diaspore.

Ați dat pîlda a ceea ce a însemnat splendida „dublă loialitate” a lui Iosef, fiind vrednici cetățeni ai Statelor Unite și, totodată, buni evrei.

Vă vorbesc în numele iudaismului din România socialistă, care este animat de aceleași idealuri iosefene, se bucură de toate drepturile și libertățile de a-și continua existența religioasă și națională, își proclamă identitatea cu demnitate și își mărturisește dragostea de Sion și Ierusalim din tot sufletul și, în același timp, este loial și devotat țării în care trăiește, regimului care îi dă toate aceste drepturi.

Iosef Hatzadic — Iosef omul dreptății stă înaintea noastră și a voastră ca un mare prototip al evreului în Diaspora.

Hanuca 5744 în comunitățile evreiești din România

O MINUNE DEVENITĂ FAPT
COTIDIAN

Și în acest an, 5744, însuflețita participare la manifestările de Hanuca din toate comunitățile și obșteile înseamnă, o dată mai mult, „reînnoire”. Înseamnă minune, care în obște evreiască din România a devenit fapt cotidian.

Înaltul amfitrion al celor invitați din Israel să participe la bucuria Hanucăi în România, Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, a fost însoțit, pe rând, în acest vast periplu în comunitățile evreiești din țară de distinsa soție a Domniei-sale, Amalia dr. Rosen, de secretarul general al F.C.E., av. Emil Sechter, și de președintele C.E.B., ing. Theodor Blumenfeld, Delegația din Israel a fost compusă din: Rafael Ben Natan, secretar general al organizației „Hapoel Hamizrahi”, Șulim Zilberfarb, membru al Secretariatului aceleiași organizații și secretar general al Organizației evreilor originari din România, David Danino, președintele Consiliilor religioase din Israel, și av. Moshe Ornstein, președintele organizației „Mizrahi” din Tel Aviv. Au mai participat la Hanukiadă dr. Ieheskiel Mark, conferențiar la Universitatea Bar-Ilan și dr. Jean Ancel, cercetător la Institutul Yad Vashem.

Pretutindeni, bătrâni și tineri, bărbați și femei au înfruntat oboșală, frig și chiar viscol — ca o metaforă concretă și actuală a luminii care în urmă cu veacuri, de Hanuca, a biruit întunericul — pentru a veni la sinagogi sau case ale comunității ca să ia parte la această sărbătoare a încrederii și speranței în forța rațiunii, a binelui și să-și împlinească oazele și pe conducătorii F.C.E. cu acea binecunoscută ospitalitate a „evreilor de pe aceste meleaguri”; meleaguri ele însele binecuvântate cu această plină de umanitate înșușire, repercutată de veacuri asupra populației evreiești stabile aici.

LUMINĂRELE DE HANUCA LA BUCUREȘTI...

„Un pisc al manifestărilor Hanukiadei 5744” — așa a caracterizat Eminența Sa festivitatea de la Templul coral din seara de 3 decembrie. Un pisc de la înălțimea căruia putem avea retrospectiva solemnă a săptămânii precedente și perspectiva celor ce aveau să urmeze, toate oferind, în ansamblu, tabloul amplitudinii, densității și vibrației suflătești ale acestui tradițional periplu de Hanuca, unic în felul său, și care devine, de la un an la altul, mai bogat, mai înălțător, prin semnificațiile sale profunde și prin ecoul pe care-l trezește în sufletele membrilor comunității noastre.

...În lăcașul sfânt, unde se aflau Eminența Sa, dna Amalia dr. Rosen, conducerea F.C.E. și C.E.B., oaspeții de peste hotare și un numeros public, s-au aprins luminărele Menorei, binecuvântările tradiționale fiind roștite de Prim-cantorul A. Jucovski, acompaniat de corul Templului, dirijat de Isaac Ledeanu.

Moment emoționant. Spre podium se îndreaptă copiii de la Talmud Tora, purtând în mîini torțe aprinse. După aprinderea unei Menore mai mici, corul lor (dirijor Otto Friedman, la pian C. Friedman, melamand M. Segal și C. Proch) execută, cu gingașia proprie vârstei, melodii tradiționale, în ivrit și idiș. Copiii, care purtau pe piept embleme cu cele patru litere — N, G, H, S —, întonează melodii specifice acestui joc și se învîrtesc ca un dreidl (titirez). Ca un simbol al do-

rîntei de pace a poporului evreu, a tuturor popoarelor, unul din copii recită: „Nu! Întunericului”, poezie de Marcu Segal. Și tocmai pentru că au fost instruiți și crescuți în tradiția spiritualității iudaice și a dragostei de adevăr, progres și pace, unul dintre copii, Proch Hermi, a exprimat, în cuvinte înaripate, dragostea și recunoștința față de Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, în a cărui permanentă osirdie ocupă un loc primordial grija pentru educația ludaică a tinerii generații.

Iar în încheierea acestui punct din program, care a emoționat pînă la lacrimi pe cei prezenți, Eminența Sa, împreună cu președintele C.E.B., ing. Theodor Blumenfeld, au împărțit cursanților „Hanuca geld” — și cite un dreidl.

Luind cuvîntul, EMINENȚA SA ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN a rostit o inspirată predică ocazională, remarcabilă prin profunzimea ideilor, prin actualitatea și acuitatea lor. Din nenumăratele fațete strălucitoare ale briliantei lui care poate fi asemuită sărbătoarea de Hanuca — și dintre care multe au fost dezvoltate și comentate cu alte prilejuri — Domnia-sa s-a oprit de astă dată asupra a două aspecte, deosebit de caracteristice pentru iudaism: respectul față de celălalt și respectul față de sine, față de propria noastră demnitate. Evocînd celebra întîlnire dintre Alexandru Macedon, exponent al apogeeului culturii elene, și Șimon Hațadik, întîmplată cu două veacuri înainte de epoca Macabeilor, vorbitorul a subliniat că această întîlnire a evidențiat posibilitatea dialogului dintre două concepții și dintre două culturi — elenismul și iudaismul —, a interferențelor lor, reciproc avantajoase, atîta timp cît se exercită în condițiile respectului și comprehensiunii mutuale. Spiritul înțelegerii și toleranței față de alte convingeri și concepții a caracterizat iudaismul, de-a lungul veacurilor, fertilizînd civilizații și culturi cu care a venit în contact.

În schimb, constringerea, intoleranța, îndemnul la abjurarea credinței — toate aceste practici de asuprire și oprimare al căror promotor a fost Antiohus Epifanes

— au trezit reacția de împotrivire a Macabeilor, ridicarea lor la lupta de eliberare și triumful luminii asupra întunericului. Este o trăsătură manifestată atunci, pe vremea Macabeilor, ca și în atîtea alte momente de urgență de mai tîrziu, oricare au fost numele asupritorilor. În numele acestui respect față de noi înșine am înfruntat prigoanele, ne-am apărat ființa, am ripostat cu fermitate încercărilor de a ne lovi și am supraviețuit tuturor vicisitudinilor. În numele acestui respect de sine, ne mindrim cu numele biblice pe care le purtăm și repudiem orice înșușiri sau încercări de a li se atribui sensuri jignitoare, precum și orice alte manifestări răuvoitoare.

Deosebirea esențială față de trecut — a subliniat Eminența Sa — rezidă în faptul că, dacă atunci asemenea manifestări erau tolerate și chiar încurajate, în prezent trăim într-o țară ale cărei legi interzic orice acte de acest gen, iar P.C.R., președintele Nicolae Ceaușescu dezavuează categoric orice formă de recrudescență a fascismului, neonazismului și antisemitismului, promovează o politică de asigurare a libertăților cetățenești și de cult, manifestă înțelegere față de aspirațiile evreilor care doresc să contribuie la reînălțarea Țării Sfinte.

Eminența Sa a încheiat cu rugă către Atotputernicul să ocrotească patria noastră, Republica Socialistă România, și înțeleapta sa conducere, să hărăzească pace la noi, în Israel și în întreaga lume.

În continuare, auditoriul a ascultat, cu emoție, un frumos program, executat de formațiile „Hazamir” (dirijor Otto Friedman), „Șira Vezimra” (dirijor David Adrian, la pian Remus Teodorescu), „Menora” (dirijor Dana Camil). A făcut o deosebită impresie Suita a II-a pentru orchestră, de cîntece evreiești, compoziție a maestrului Dumitru Bughici.

...ȘI ÎN COMUNITĂȚILE DIN ȚARA

Coruri și orchestre de Talmud Tora au desfășurat pretutindeni în comunitățile noastre din țară frumoase programe artistice, descrețind frunzi, aducînd lacrimi

de emoție și bucurie în ochi, deșteptînd în inimi sentimentul continuității la tradiția Macabeilor.

La temelia succesului de care s-au bucurat pretutindeni stă munca melamandilor, alți din Comunitatea din București, cit și din cele din țară, muncă plină de abnegație, răbdare, competență, dăruire de sine și dragoste pentru transmiterea mesajului biblic, pentru limba sfîntă. Strădania lor este cu atît mai meritorie cu cît, în unele comunități, aceste cursuri de Talmud Tora au fost de cîrind înfîlțate.

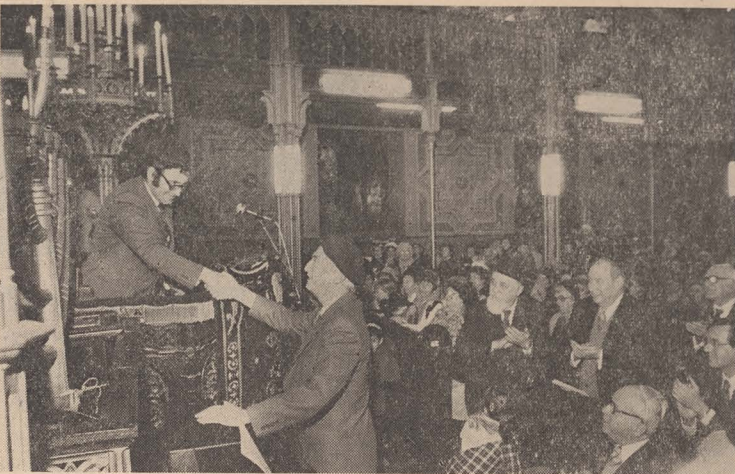
Cuvîntările Eminenței Sale au fost urmăriți cu profund interes, cu dragoste și respect, prin valoarea lor, prin simbolul de pace și apropiere între popoare, întruchipat de bucuriile Hanucăi, un eveniment important în viața obștei noastre.

La Braila (președ. av. Paul Hornstein, prof. Gruper Tiviva, dirijor Florența Lică), Galați (președ. av. Leon Jacobsohn, melamed Rabin Butnariu, dirijor Florența Lică), Tecuci (președ. av. Iancu Seortaru, melamed Bela Segal), Birlad (președ. Iosef Epstein), Vaslui (președ. Misu Glickman), Iași (președ. dr. Simion Cauffman, prof. S. Friedenthal și I. Kara, dirijor Izu Gott), Roman (președ. av. Iosef Segal, dirijor și melamed Leon Iacob), Bacău (președ. ing. Iehuda Wenger, prof. Leibus Iosef), Piatra-Neamț (președ. Bernat Friedman, melamed ing. Iarovici, dirijor prof. Mocanu) Eminența Sa a fost însoțit de președintele Comunității Evreilor din București, ing. Th. Blumenfeld. La Tîrgu-Mureș (consilier Sauber Bernat, dirijor Hirsch Marta) și Cluj-Napoca (președ. dr. Kertesz Nicolae, prof. dr. Elepatake Ladislau, dirijor Bein Marta), alături de Eminența Sa, au fost prezenți distinsa Domniei sale soție, Amalia dr. Rosen, și președintele Comunității Evreilor din București, ing. Th. Blumenfeld.

Secretarul general al F.C.E., av. Emil Sechter, a rostit emoționante cuvîntări despre Hanuca și munca educativă desfășurată de F.C.E. la Dorohoi (Rabin Wasserman, președ. av. Peter Lozneanu, secretar Elias Rorlich, dirijor Moritz Croitoru, melamed Haim Faibis), Botoșani (președ. Chițu Summer, melamed și dirijor Stekelberg Ulrich), Suceava (președ. A. Kaufman, prof. Herman Fani, dirijor G. Brucmaier), Fălticeni (președ. av. Haim Grinberg), Tg.-Neamț (președ. av. B. Comanester) și Focșani (președ. Șuli Schwartz), Brașov (președ. dr. Kőves Ivan) și Ploiești (președ. Filip Lupu).

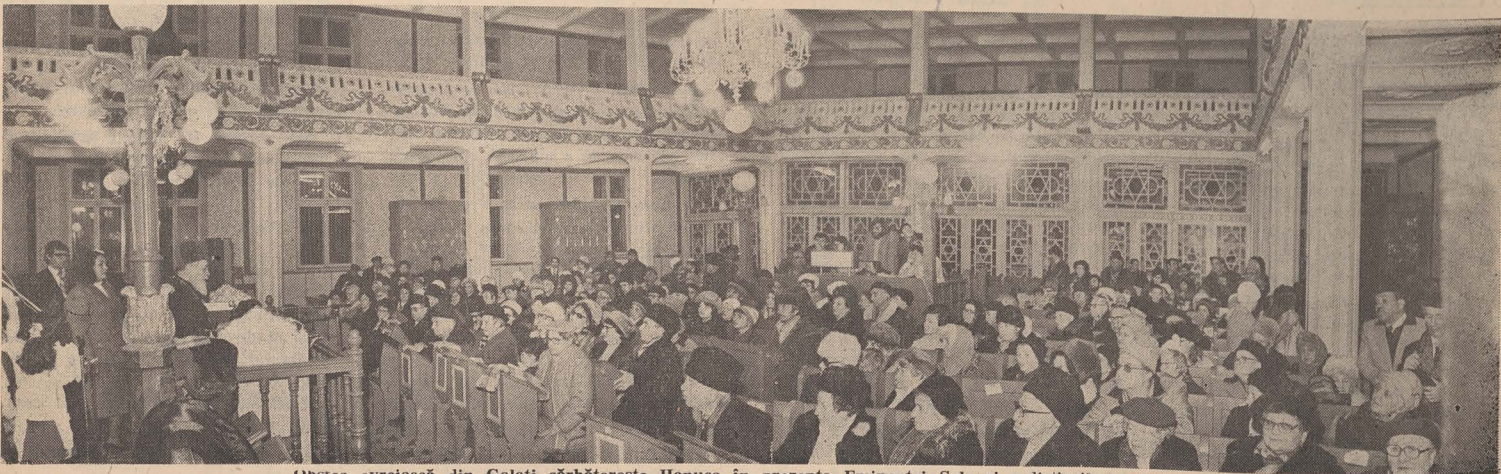
Cuvîntele președintelui C.E.B., ing. Theodor Blumenfeld, despre sensurile sărbătorii de Hanuca au încălzit inimile enoriașilor prezenți în sinagogile din Oradea (președ. Fried Ernest, dirijor Vilan Gh.), Arad (președinte Weisz Wilhelm, melamed prof. Bergler Ezra) și Timișoara (Prim-Rabin dr. Ernest Neumann, melamand prof. Bergler și Weidman, dirijor Klein Gh.).

Prim-Rabinul dr. Ernest Neumann a rostit calde cuvîntări, pline de credință și încredere în victoria luminii, la Craiova (președ. av. Iancu Zimmel), Drobeta-Turnu Severin (președ. Sabetay Avram), Caransebeș (în care prima dată a avut loc o serbare de Hanuca în ultimii 35 de ani), Deva (președ. Farkas Ludovic, melamed Gheltner Leopold), Alba Iulia (președ. Farkas Ludovic, melamed Farkas Gh.), Făgăraș (președ. Moskar Rudolf), Sibiu (secretar Gewölb Moise, melamed Fischer Herman, dirijor ing. Silvia Kannerth), Dej (președ. Dicker Ignat), Turda (președ. Czeisler Samuil),

Felicitări pentru Dumitru Bughici

(Continuare în p. 7)

Obștea evreiască din Galați sărbătorește Hanuca în prezența Eminenței Sale și a distinșilor oaspeți

Hanuca 5744 în comunitățile evreiești din România

Neuitate serbări de Hanuca în comunitățile noastre din Timișoara, Tecuci și Piatra-Neamț

(Urmare din p. 6)

Lugoj (președ. Biederman Ladislau) și **Reșița** (președ. dr. Moise Epstein), **Medias** (președinte Iszak L.).

Prof. dr. David Rimer, director al Cancelariei Eminenței Sale, a vorbit, emoționant și convingător, despre Hanuca la sinagogile din **Carei** (a doua oară în interval de 30 de ani când se sărbătorește în colectiv Hanuca), **Baia Mare** (președinte Kahan Ludovic) și **Satu Mare** (vicepreședinte Klein Iuliu). Dr. Simon Cauffman a vorbit la **Hirlău** (prima oară când după 35 de ani are loc o festivitate de Hanuca — președ. Solomon Segal), și **Huși** (președ. Iancu Beer Nusem). La **Hirlău** a luat cuvântul Rabinul Pincu Wasserman din Dorohoi.

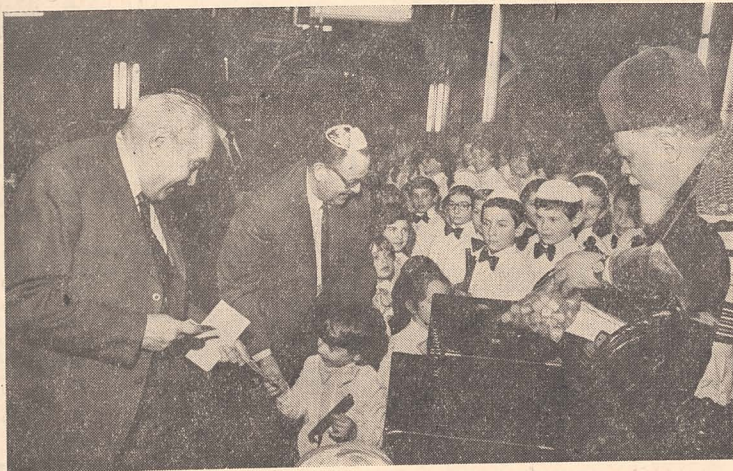
Documentate expuneri despre Hanuca a rostit consilier ing. Dan Regenstreif la **Pitești** (președ. Rosenzweig Saul) și **Sighetul Marmăției** (președ. Barany Dioniziu, melamed Drimer, dirijor prof. Herscovici Lucretia). Aici a prezentat cîntece ocazionale de Hanuca Prim cantorul W. Harnic.

Tot pentru a sărbători Hanuca, prim-redactorul R.C.M., prof. Haim Rimer, s-a deplasat la **Rădăuți** (președ. av. S. Schleien, melamed Rosenhech Betti), **Cimpulung Moldovenesc** (președ. Klopner Carol), **Vatra Dornei** (președ. Iosif Margulies), **Buzău** (prima dată după 35 de ani când are loc o astfel de festivitate, președ. Michel Marcus), **Tulcea** (președ. Isaac Gofman), **Constanța** (președ. Soif Freiberg), **Ploiești** și **Brasov**, unde au fost invitați și enoriașii din **St. Gheorghe** și unde a evoluat excelentul cor pregătit de Balint Ștefan, ing. Nemțeanu Radu și ing. Junius Ray.

Maestrul Isac Ledeanu a cîntat frumoase melodii de Hanuca la Tulcea, Constanța și Ploiești și la căminele de bătrîni din București.

„TOATA CINSTIREA”

„Nu găsesc cuvinte să-mi exprim lauda pentru ceea ce se împlinește aici — afirma Șulim Zilberfarb, secretar general al Organizației evreilor originari din România, unul dintre oaspeții. — Să vezi și să nu erezi. Comunitățile mici, Șteii, cu învățăcei ai limbii ebraice, cu sinagogi încântătoare, cu coruri splendide, cu restaurante rituale, cum rar ți-e dat să întâlnești, cu cămine de bătrîni, demne, de

București. Se împarte tradiționalul „Hanuca-geld” și tradiționalul „Dreidl”

Formația orchestrală „Menora”

a fi date ca exemplu. Kol ha kavod (Toată cinstirea) se cuvine dată aceluia care este făcătorul de minuni, eminențului vostru Șef Rabin”.

„Aveți instituții minunate — exclama Rabinul **Ieheskiel Mark**, conferențiar la Universitatea Bar-Ilan —, un tineret entuziast, care cîntă frumoase cîntece tradiționale și populare evreiești, precum și o operă de asistență socială cum n-am mai întîlnit. Toate acestea se datorează muncii neobosite, cunoștințelor vaste, talentelor excepționale ale Eminenței Sale Șef Rabin dr. Moses Rosen”.

„Ne simțim onorați — a spus **David Danino**, președintele Consiliilor religioase din Israel. — În acest fel am putut vedea și cunoaște evrei din 26 de comunități, a le cunoaște viața, instituțiile, problemele și a vedea, din nou, ce mare și ce covârșitor este efortul Șef Rabinului vostru pentru a menține comunitatea, asigurându-i condiții de a trăi din plin și cu demnitate”.

Oaspeții străini au dat glas, în unanimitate, recunoștinței lor către conducerea României pentru egalitatea în drepturi cu toți ceilalți cetățeni pe care o asigură fraților lor din România. Ei și-au manifestat prețuirea, admirația față de politica înțeleaptă și plină de omenie a României în problema Alialei, ceea ce a făcut posibil ca peste 350 000 de evrei originari din România să se afle printre constructorii statului modern Israel. „România — au sintetizat interlocutorii noștri — se află în primele rînduri ale marii oștiri a păcii între popoare”.

Toți cei care au participat la Hanukkiada 5744 nu o vor uita niciodată, reținînd, o dată mai mult, că în anii noștri iudaismul din România, deși, ca număr de populație, o rămășiță în continuă scădere, este și rămîne o flacără vie, strălucitoare, creativă, ca însăși rămășița de ulei care a ars în Menora Macabeilor.

E. SUHOK
IAACOV GOLD
și coresp. revistei

Două coruri de tradiție: „Șira Vezimra” din București și corul Talmud Tora din Iași

ZIUA REPUBLICII

(Urmare din p. 1)

egale cu ale celorlalți cetățeni, de posibilitatea de a-și exercita, nestingherit, cultul, de înțelegere față de năzuința acelor dintre ei care doresc să trăiască în Tara Sfântă și să contribuie la reclădirea acesteia. Animată de profunde sentimente de atașament și recunoștință, populația evrească sprijină activ politica internă de dezvoltare a Republicii. În același timp, ea acordă o înaltă prețuire politicii externe promovate de România și care slujește, cu consecvență, marea cauză a păcii, a eliberării omenirii de coșmarul războiului nuclear, a progresului general al umanității.

The Day After — Ziua de după...

(Urmare din p. 1)

pească bezna din afară. Tocmai în cele mai lungi nopți, tocmai cind pînă de întinerul și vrea să cuprindă omenirea, atunci e rolul Menorei.

Nu mai cind e primejdie — continua Talmudul, Tractatul Sabat, folio 21 —, numai atunci s-o aprindem pe masă, în mijlocul casei. N-am dat ascultare acestui prudenț înțeles și niciodată n-am ținut seama de pericolul ce-l implică reacția în lanț spirituală ce a produs-o sfînta noastră Menora într-o lume care se complăcea la umbra întinericului.

Nu numai în zilele de Hanuca, ci... o zi după, în toate zilele anului acțiunea „publicitară”, demonstrativă a uleiului miraculos trebuie să se răsfrîngă cu strălucire.

„The day after... „Ziua de după” e titlul filmului care rulează acum pe ecranele americane, zugrăvind ziua ce ar urma catastrofei nucleare. Creația și Distrugerea. Lumina și Hăul beznii. Două imagini, din care avem de învățat...

וְיָשָׁב Vinerea aceasta nu este

Așa cum subliniază conducătorul nostru spiritual, Eminența Sa Șef Rabin dr. Moses Rosen, „noi, cei care am fost în prăpastia suferințelor, noi, cei ce ne datorăm viața acestui regim, noi, cei care am recăpătat demnitatea și trăim într-o patrie în care s-a pus capăt oricăror discriminări rasiale, naționale sau religioase, noi, evreii, prețuim ca lumina ochilor o astfel de politică internă și externă, un astfel de cap luminat și un astfel de suflet, plin de omenie”.

Cu aceste convingeri, populația evrească din țară va acționa și de aci înainte, împreună cu întregul popor, pentru dezvoltarea și înflorirea patriei noastre scumpe, Republica Socialistă România.

insă numai „o zi după”, ci și „o zi înainte”. Ea a pregătit cealaltă lumină, aceea pe care n-o mai așezăm la ușa sau la fereastra casei, aceea la care nu așteptăm vreo primejdie ca să o punem de-a dreptul pe masă, în mijlocul casei.

Luminările de Sabat ne duc gîndul și sufletul înapoi la grija de noi înșine. Misiunea nobilă de a da lumină altora să nu ne facă să uităm de propria noastră ființă. Sabatul înfățișează țelul săptămîinii, idealul care ne animă, credința ce ne însușește. Întreaga săptămîină nu e decît o treptată ascensiune spre ziua confruntării cu noi înșine, spre lumina care își va trimite razele în toate ungherele ființei noastre spirituale.

Ajunul de Sabat, Vineri ערב שבת înfățișează apogeul acestei permanente pregătiri de Sabat, acestei sfîntiri a existenței cotidiene, ce se imprimă în fiecare act al vieții noastre, fie el cit de banal.

Între ערב שבת „O zi înainte” și אסף „O zi după” se desăvîșește aerul vieții iudaice. Vineria de azi o exprimă în modul cel mai elocvent.

DAVID — O VICTORIE A SPIRITULUI ȘI A FRUMUSEȚII

Numărul 58 al „CAIET”-ului Teatrului Național din București a publicat un text consacrat regelui David, semnat de prof. dr. docent Ștefan Berceanu, cunoscută personalitate a culturii românești. Reproducăm parțial acest text:

David, singura figură omenească fericită din toate cîte a făcut Michelangelo... Este înainte de luptă, dar, într-un zîmbet abia perceptibil, trăiește îndăuntru deja bucuria victoriei. Va frînge cu siguranță pe monstrul omenească, pe Goliat, el, David, înfrînd păsător, eroul, apoi poetul și regele, care își va revărsa pentru cîteva mii de ani harul puterii și frumuseții peste oameni. Dacă Hercule a fost pentru greci triumful dreptului puternic asupra nedreptății și a însemnat totdeauna în conștiința oamenilor o victorie a forței musculare, David este o victorie a spiritului și frumuseții. De aceea Hercule este o masă de mușchi cu figura chinată, ca sclavi încovoați ai lui Michelangelo, pe cînd David este fericit în această simbolică victorie a spiritului și a frumuseții. Prin David, Michelangelo a trecut dincolo de întrebare, răspunzînd pentru destinul omului prin victoria rațiunii în acțiune. Iată

că aceasta poate aduce fericire, beatitudine în împlinire. Priet dintr-o parte, capul lui David seamănă intrucitva cu al lui Lorenzo de Medici, dar acesta nu poartă iluminarea victoriei și fericirii, ci se înclină sub greutatea teribilei întrebări. David este eliberat de tristețe și întrebare, e liber total, trăind numai victoria generată de forța sa interioară, care îi ordonează frumusețea absolută a statuarului viu, omenească. La capătul sălii, de-o parte și de alta, cu trupurile frînte ale sclavilor de-abia figurați din tăria marmorei din care nu se eliberează, țigănește spre cer, în lumina bolșii, victoria absolută a celui etern viu, omul poet, gînditor și rege, David. Actul eliberării și splendoarea frumuseții își regăsesc sensul pentru universul uman. Să fie aceasta ultima soluție, ultimul mesaj al lui Michelangelo? Există oare între oameni o figură, o expresie ca a lui David cel creat de Michelangelo? Dar noi, oa-

menii, trebuie să citim din experiența lui că el, David, așa a fost. Și, prin poezia și cîntecul lui, prin victoriile lui, prin dragostea pentru oameni și femei, s-au adunat și s-au concentrat toate în Michelangelo, care a devenit el însuși înfăptuitorul întregii năzuinți umane, dincolo de suferință și de întrebare. Și așa s-a născut pentru noi acest David. O geneză, prin selecție și filtrare, a tot ceea ce este uman cu oscilații teribile între monștri și zei. Din toate, în adînc înțelegere și bunătate, omul a fost reclădit din nou, mai perfect decît Adam așteptat de focul gheenei, de către noul ziditor al lumii — Michelangelo. Este aici o teribilă lecție și avertisment pentru cei ce conduc și vor să clădească lumi, să adune și să concentreze din întreaga strădănire umană ceea ce este etern frumos și mare, omul frumuseții și al victoriei absolute asupra răului prin puterea ofensivă a sensului...

ȘTEFAN BERCEANU

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

HANUKKAH 5744

This year too, 5744, the enthusiastic participation in the Hanukkah feast in all the communities and congregations means once more „renewal”. Means a miracle which in the Jewish communities of Romania has become a daily fact.

The high Amphitryon of those invited from Israel to take part in the joys of Hanukkah in Romania, His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, was accompanied, in turn, in this travel to Jewish communities in the country by his distinguished wife Amalia Dr. Rosen, lawyer Emil Sechter, general secretary of the Federation of Jewish Communities, and eng. Theodor Blumenfeld, chairman of the Jewish Community of Bucharest. The delegation from Israel included: Rafael Ben Natan, general secretary of the „Hapoel Hamizrahi” organization, Shulim Zilberfarb, member of the secretariate of the same organization and general secretary of the Jews originating from Romania, David Dapino, chairman of the „Mizrahi” organization of Tel Aviv. Dr. Ieheskiel Mark, lecturer at the Bar-Ylan University and Dr. Jean Ancel, researcher at the Yad Vashem Institute also took part in this feast.

Everywhere, young and old, men and women came to the synagogues and community houses to take part in this feast of confidence and hope in the forces of reason, of good and to welcome the guests.

At the Choral Temple in Bucharest, where His Eminence, Mrs. Amalia Dr. Rosen, leaders of the F.J.C., of the J.C.B., guests from abroad and a large public were, the candles of the Menorah were lit, and the traditional blessings were spoken by senior cantor A. Jucovski, accompanied by the Temple choir, conducted by Isaac Ledeanu. After the little Menorah was lit, the children of the Talmud Torah, carrying lit torches in their hands, sang with the sweetness of

their age, traditional songs in Hebrew and Yiddish.

His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen held an inspired sermon for the occasion, remarkable for the depth of ideas, for their topicality and poignancy.

This time he dwelt on two aspects, most characteristic of Judaism: respect for others and for oneself, for our own dignity.

His Eminence concluded with prayers to the Almighty to protect our homeland, the Socialist Republic of Romania, and its wise leadership, to grant peace here with us, in Israel and throughout the world.

Afterwards, those present listened to a fine programme performed by the groups „Hazamir”, „Shira Vezimra” and „Menora”. Most impressive was Suite No. 2 for orchestra, of Jewish songs, composed by maestro Dumitru Bughici.

Everywhere in our communities throughout the country, Talmud Torah choirs and orchestras performed fine programmes.

The speeches made by His Eminence wherever he went, were followed with interest, affection and respect, being by their value, by their symbol of peace and rapprochement among peoples, an important event in the life of our congregation.

Besides His Eminence speakers in the communities throughout the country included also lawyer Emil Sechter, general secretary of the F.J.C., eng. Theodor Blumenfeld, chairman of the J.C.B., Rabbi dr Ernest Neuman, dr. Simion Cauffman, chairman of the Jewish Community of Iași, prof. dr. David Rimer, director of the Chancellery of His Eminence, counsellor eng. Dan Regenstreif and prof. Haim Riemer, Chief Editor of „Revista Culturii Mozaic”.

The distinguished guests spoke in all the communities, conveying heartfelt greetings from our brothers in Zion.

Sermons of His Eminence in New York

In answer to the invitation of Rabbi Nusen Shulman, spiritual leader of the Fifth Avenue Synagogue, His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen held a sermon at this Synagogue, in the evening of Friday, 9 December, 1983 on: The Day After.

On Saturday, 10 December, 1983, His Eminence accepted the request made by his good friend Rabbi Arthur Schneer and

held a sermon at the Park-East Synagogue on: The Two Diasporas of Joseph.

Both spiritual leaders, Rabbi Schaefer and Rabbi Shulman warmly praised in their speeches the shepherd of the Judaism of Romania, pointing to the historical role he plays and the unique achievements of his activity in various spheres of contemporary Jewish life.

THE DAY AFTER...

(EXCERPT FROM THE SERMON HELD AT THE SYNAGOGUE ON FIFTH AVENUE — NEW YORK, ON FRIDAY EVENING 9 DECEMBER 1983)

...This Friday is a sort of a link. Yesterday, the Hanukkah Menorah was still burning. This evening, the Sabbath candles are burning again. „NEIR HANUKA”

וְיָשָׁב וְיָשָׁב „NEIR SABBATH”

The day after... The day that follows a feast is called in Hebrew „link the feast” and thus, expresses the sine qua non of the festive days, that of influencing the daily, the non-festive days, the ordinary everyday life: “Order the festival procession with boughs, even unto the horns of the altar”

אשרו חן זבוחיכם (Psalms, 118,27).

The Hanukkah light is lit at the door and window; its whole mission is an external one נִסְיָאן נִסְיָאן. In modern terms we would call it the mission of the Menorah; one of... external relations. The mission must be conveyed to others, it must not be kept only for ourselves. We do not light the Menorah on the summer solstice when the days are longest and the nights shortest, but on the contrary. When there is light there is no need for the Menorah. It must dis-

JOSEPH'S TWO DIASPORAH AND TWO LOYALTIES

(EXCERPT FROM THE SERMON HELD AT THE PARK-EAST SYNAGOGUE IN NEW YORK ON SATURDAY, 10 DECEMBER 1983)

...Although the echoes of the Maccabees feast have not yet died out we are already reading in the Bible that part where Joseph appears to us as the embodiment of the self-same ideal that inspired Mattitya and his sons. He sums up in the motto of the old priest of Modin

ואם יהי כבודי כללם

We shall not allow that our honour be disgraced (the Hasmonean Book I, 9).

Human dignity, Jewish dignity: these are the common traits of Joseph and the heroes of the rising against Antiochus. Indeed, Joseph is the first Jew in Diaspora. Far from his parent and brothers, he had to face — so as to defend his Jewish being — the two dangers of Diaspora, that of oppression, misery and poverty on the one hand, and of tolerance, well-being and equality, on the other.

Joseph falls in the abyss of supreme injustice, of undeserved prison, of serfdom and hatred. He is alone with his sufferings and never ceases to affirm the faith he belongs to. Brought before Pharaoh, the young slave does not hesitate in any way to present his visiting card with dignity and at any cost:

„I was sto-

(Continued on p. 9)

(Continued on p. 9)

U.S. visit of His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen

U.S. VICE-PRESIDENT GEORGE BUSH RECEIVES HIS EMINENCE, CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN

On 14 December, 1983, George Bush, U.S. Vice-President, received in audience, at the White House, His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen.

During the cordial talk that took place, the U.S. Vice-President expressed his satisfaction for the outcome of his recent visit to our country and the contribution this made to improving Romanian-American relations. Mr. George Bush evinced interest for the life of the Jewish population in Romania as also of the other religions and nationalities. His Eminence,

Chief Rabbi Dr. Moses Rosen made an exposé on the large freedoms enjoyed by the Mozaic religion in Romania, as part of equal rights and freedoms granted to all religions in this country.

The U.S. Vice-President requested His Eminence to convey to Romania's President Nicolae Ceaușescu, best wishes of good health and success.

Vice-President George Bush gave His Eminence, in token of a personal gift, a pair of cuff links with his initials.

The audience passed in a cordial atmosphere.

INTERVIEW WITH MR. EDGAR BRONFMAN, PRESIDENT OF THE WORLD JEWISH CONGRESS

On 5 December, 1983, His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen called on Mr. Edgar Bronfman, President of the World Jewish Congress, with whom he had an important and friendly talk.

Current problems of present-day Jewish life in the world were discussed. His Eminence extensively spoke about the life of the Jewish communities in Romania and the problems facing us.

The President of the World Jewish Congress expressed on this occasion too,

his homage and admiration for the achievements obtained by our congregation, and emphasized the special, historical merits of Chief Rabbi Dr. Moses Rosen.

Present on the occasion were Rabbi Arthur Schneer, chairman of the North-American Section of the W.J.C. and dr. Israel Singer, general secretary of the W.J.C.

An atmosphere of warm friendship prevailed at the interview.

HIS EMINENCE GUEST OF RABBI AND MRS. ARTHUR SCHNEER

Rabbi and Mrs. Arthur Schneer gave a Sabbath dinner in honour of His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen in the evening of Friday 9 December 1983, at his New York residence that was at-

tended by leading Jewish public figures of New York.

After Rabbi Schneer warmly welcomed the guest, His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen spoke about "The Judaism of Romania in 1983".

MEETINGS WITH NORTH AMERICAN JEWISH LEADERS

During his sojourn in the U.S.A., His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen met various leaders of American Judaism.

On 8 December 1983, His Eminence met Julius Berman, chairman of the "Conference of presidents of Major American Jewish Organizations" and Iehuda Hellman, vice-chairman of this representative organization of the whole American Judaism.

On 9 December, His Eminence met a delegation of the Anti-Defamation League, including Mr. Abe Foxman and Mr.

A. Reiss and on 10 December His Eminence met representatives of the American Jewish Committee — Rabbi Dr. Marc Tenenbaum, director of the international department of this organization and Mr. David Geller, director of the Committee.

Talks were conducted concerning the relations between these organizations and the Federation of Jewish Communities of Romania.

The meetings were held in a spirit of friendly cooperation.

HIS EMINENCE AT THE „ARIEL“ BANQUET

At the invitation of His Eminence, Chief Rabbi Sheor Jashiv Cohen of Haifa, and of Rabbi Solomon Trau, the President of „ARIEL“ American Committee, H.E. Chief Rabbi Dr. Moses Ro-

sen took part in the annual banquet given for the benefit of this highly cultural and religious Jewish Institution, at the Pierre Hotel in New York on 8 December, 1983.

JOSEPH'S TWO DIASPORAH AND TWO LOYALTIES

(Continued from p. 8)

len away out of the land of the Hebrews" (Genesis, 40,15). It does not even cross his mind that this self-recommendation could have disastrous consequences for him. Simple and not ostentatious, a real man, a dignified Jew.

Later on, when Joseph steps into the other Diaspora, that of "the golden" one, with royal coat of arms, with trotters to his chariot, with highest noble rank, Pharaoh changes his name **פַּרְעֹה** to **פַּרְעֹה**. The Egyptian sovereign thought that the new name "Zophnath Paneah" was a supreme gift to his favourite. But Joseph tactfully refused and continued to keep his name — Joseph — given by his parent.

The first Jew in Diaspora gave proof of a splendid "double loyalty". He became an enlightened patriot of the country of Egypt, put his whole wisdom and work capacity in its service, succeeded in saving it from the danger of starvation and vint it from the danger of famine. His family in re-organizing its economy. His family settled in Goshen having equal rights and obligations with all the others, and relations of brotherhood and harmony were established between Jews and Egyptians.

At the same time, however, Joseph does not forget his origin, does not abandon his kin, does not renegade his faith. The better he knows how to remain himself, to harmonize his loyalty and devo-

tion to his adopted homeland with faithfulness to the religion of his parent, with dignified assertion of his national identity the more he wins over the respect of Pharaoh and of the other courtiers.

Joseph demands and obtains the two rights due to a Jew in Diaspora: that of being equal with all the others and that of being different to the others...

The remark third I would like to make in connection with Joseph is that having reached "The golden Diaspora" he does not forget his brothers and realizes that God destined him a special fate — that of giving them a helping hand...

Along the millennia of our dispersion in the world, American Judaism is the first "Golden Diaspora". Never have we had such a numerous, well-to-do community as yours, the Jews of the New Continent. You have maintained the characteristic traits of Joseph. You have not renegated your belief, you have not deserted your kin, you have not forgotten your brothers in other Diasporas.

You have given example of the meaning of Joseph's splendid "double loyalty", being worthy citizens of the United States and, at the same time, good Jews.

I speak to you on behalf of the Jews of socialist Romania who are animated by the same ideals of Joseph, enjoy all the rights and freedoms to continue their religious and national existence, proclaim their identity with dignity and confesses

HIS EMINENCE MEETS THE GRAND RABBI MENDEL SCHNEERSOHN

The Grand Rabbi Mendel Schneersohn (Liubavicer Rebe) and His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen had a long, friendly meeting in the evening of 7 December, 1983.

Just like on all the previous occasions, this time too, there was a perfect identity of views concerning the big problems facing the Jewish people in the present stage.

Once again, the leader of hundreds of thousands of adepts of „HABAD“ hasidism throughout the world praised His

Eminence for his work, gave him His Sacerdotal Blessings and encouraged him to continue his work for many years to come, in good health and with fresh successes.

Our journal is honoured also by the fact that this time too, the Rabbi of Liubavici proved to be an indefatigable reader of ours, attentively following up for 22 years our publication, unique in the international Jewish life.

The meeting passed in an atmosphere of warm friendship, of mutual respect and esteem.

HIS EMINENCE MET WITH LEADERS OF „JOINT“ ORGANIZATION

During his stay in the U.S.A., His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen had several meetings with Mr. Henry Taub, President of the American Jewish Joint Distribution Committee, and with Mr. Ralph Goldman, Vice-President of the same organization, as also with other JOINT leaders.

His Eminence took part and spoke several times at the meetings of this organization. He made brief expositions on the present situation of the Jewish po-

pulation in Romania and on the needs of the assistance budget of the Federation of Jewish Communities.

The draft budget for 1984, proposed by the Chief Rabbi in agreement with Mr. Theodor Feder, JOINT representative for Romania was adopted at the plenary meeting.

Romanian Jews are grateful to the Joint for their magnificent work. May the Almighty bless the Joint and its leaders.

INTERVIEWS AT THE ROMANIAN EMBASSY

On 11 and 12 December 1983, His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen met His Excellency, Mircea Malița, Ambas-

sador of the Socialist Republic of Romania in Washington.

A cordial spirit prevailed during these interviews.

OTHER MEETINGS OF HIS EMINENCE

While in the U.S.A., His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen was requested to meet with various personalities of the U.S. government administration.

At the State Department, he met Mr. Elliot Abrams, assistant secretary of state; L. Palmer, deputy assistant secretary of state for Europe; ambassador Max Kampelman, U.S. representative at the Madrid Security and Cooperation in Europe Conference; ambassador Douglas, U.S. representative for refugees and others.

His Eminence also had several interviews at the White House, when His Eminence brought to the fore the un-

changed policy of the Romanian government both as regards the civic and religious rights and freedoms of the Jewish population, and the development in normal conditions of Aliyah (departure to Israel of the Jews who wish to go there).

According to the 1979 understanding between the State Department and the Ministry of Foreign Affairs of Romania, the Federation of Jewish Communities keeps a record of Aliyah, and His Eminence showed these up-to-date records to the various collocutors, who stated their satisfaction at the way Aliyah proceeds.

The meetings passed in a cordial atmosphere.

HIS EMINENCE BACK FROM THE U.S.A.

His Eminence, Chief Rabbi Dr. Moses Rosen returned from his trip to the United States of America on Thursday, 15 December 1983.

He was welcomed back at the Bucharest-Otopeni Airport by leaders of the Federation of Jewish Communities and of the Jewish Community of Bucharest.

their love of Zion and Jerusalem wholeheartedly and, at the same time, are loyal and devoted to the country they live in, to the regime that gives them all

these rights.

Joseph Hazaddik — the righteous Joseph stands before us and you as a grand prototype of the Jew in Diaspora.

THE DAY AFTER

(Continued from p. 8)

perse the darkness outside, precisely during the longest nights, precisely when darkness is on watch meaning to enwind mankind, that is when the Menorah has its role.

Only when there is danger — the Talmud shows, Tractate Sabbath, folio 21 — do we light it on the table, in the middle of the house. We did not pay heed to this prudent advice and we never took into consideration the danger implied by the spiritual chain reaction produced by our Holy Menorah in a world that indulged under the cover of darkness.

Not only during the Hanukkah days but also... the day after, on all the days of the year must the "publicity", demonstrative action of the miraculous oil shine with brilliancy.

"The day after"... The day after is the title of the film now showing in American movies, portraying the day that is to follow a nuclear catastrophe. Creation and Destruction. Light and Abyss of darkness. Two images from which we have to learn...

נר שבת

This Friday is not only

„the day after“ but also „the day before“. It prepared the other light, the one we no longer place at the door or window, the one by which we do not expect any kind of danger so as to place it right on the table, in the middle of the house.

The Sabbath candles bring our thoughts and soul back to our own concerns. The noble mission of giving light to others should not make us forget our own person. Sabbath portrays the purpose of the week, the ideal that actuates us, belief that inspires us. The whole week is nothing except a gradual ascent towards the day when we confront ourselves, towards the light that will spread its rays into all the corners of our spiritual being.

The eve of Sabbath, Friday ערב שבת portrays the zenith of the permanent preparation of the Sabbath, the hallowing of the daily existence, which leaves its mark on every action of our life, no matter how trivial.

The tress of Jewish life unwinds between ערב שבת "The day after", which ארבעה עשר "The day before" is most eloquently expressed by this Friday, today.

רביס רייד

אז אידישע ברענגט נעגן וויל זי אז זי איז א
צום איבערשטעם ברענג. מ'זאגט, וואס איבער
די אידישע און אומבאקאנטע, מ'זאגט נישט
צייט אזוי דאווענען און מצוות מ'מיינט, אז מ'זאגט
מער ארבעט וועט מער האבן, דאס איז נישט
מער אליינע וועט מער איבערשטעם ברענג און דאס פאר-
טעטערט דעם יידישען נשמה לעבן.

דאס מיינט אז דער פסוק אין תהלים (תקדא
א' ע"ג) פאר א תלמוד אשכנזי וטוב ק"ל, די תהלה
וואנעט פון דינע הענט וועסט דאס עסן און ווי
און גוט דיר, דאס מיינט אז מ'האט דאס אייגענע
נאר מיט די הענט, דאס הייסט מיט אייגענע
כוחות און נישט מיט איינערלעכע, דאס הייסט נישט
מיט נאכעם ענדעמאן און דאס הייסט וועלכע די כוחות
האט אים געגעבן, אזוי האט דאס הייסט וועלכע

ה' הראשי דר' דוד משה ראזען

אוי אראשמיינע מיר דעם עפנטער וואָס מ'גלעבט זיך פאר יויער פאטער, ווען ער זיך ווייזט, אייננעמאלס ער ווערט צו זיין פאפא'ס דורך אַט דעם אויסדרוק פון מויל דריקט ער אויס אויך זיין ווילן, אז זיינע באפאפער זאלן אים אים מעשים צו אייננעמען מיטן פאפא'ס און זיי זאלן ווערען זיין צו מאַרשן דעם נאָמען "בני יעקב", זיך מינדער פון יעקב, אויך דעם שווערען דער איינלייט האָט ער זיך מאַכט פאקטיש צו הערן דעם רייז פון יויעל זיך, וואָס גיט אים דעם צוזאמאנדן זיין אויגן, נאָר מענטשן, אז דעם וואָס וועלן קומען נאָך וועלן האָבן דעם לעבליכן גלייבן - און זאלן "שמע ישראל", ער צו זיין אגודע-און זיין אויך אגודע-אגודע.

טערן, וואס איז אויסגעדריי

עלענעלעכט מוויזנער יארן, מיט 'ווערע בא-
שטע אקראפאגאן דע פומיעל אים באוויזן
זיך זי גאנצע וויזשטאט פון יענער צייט און
זונען קאצעלערירט צום עלאמיטישן צייט פון
פרעסע דאס ווערע וואס זאגן איבערדרייען
זי צייט. און אזוי באוויזן אירן צו וואס פאר
זאמלעט עס קאן דערפירן דע-וויטן-קליט, וואס
זי גישט פארשטאנען איז זיין אמתדיקן בא-
ווייז.

יענעם לערנע ווערע גאפאפער אז זיי זאגן
'אפהיטן און' גישט גיין אויפן וועל פון א-
געבע בעוהים. אזוי יהדות און א תורת חיים,
תורה פונעם גאנצן אויש געמישט פונעם
גודווער אמונה קען גישט געמישט ווערן
'אראיט' צו א קדיש צי צו א ויבר צי

יעקב באטראכט זיך ווי א דינגעלע וואָס פארברענדט פארפאנגעליכט מיט דער צוקוועסט, זיין דענקאט אין לויבליכט און דער עלעמערט מיט פון ווי אן ערשטן לעבן צו זיינע פארברענער אבער לויבליכטיגט צו יענע וואָס וועלן פאָר-זענע זיין וועג, צו זיינע פינדער און זיינע אייניקלעך. אירם אים עפענינג דין די צוקונפט אין און אפירם און משנה, דין פון יוסף הערליך. די ברכה וואָס בעשעטט זיין, וויראט בהם שמי ויש אבותי אברהם יצחק" (בראשית כח-טו), און עס זאָל נערווען ווערן אויף זיין מיין נאמען און דער נאמען פון מיניע עלעמערט אברהם און יצחק, וויאזוי אים זיין העלפער וואונטש און די טראדיציע וואָס ער האָט געירשנט אין הויז פון זיין עלטערן זאָל אפגעקומען ווערן. דורך זיינע נאכפאלגער, זיין איבערנעמער נאכקומען צו זיינע עלטערן.

במסומות שמר
שליט"א לא הק

ועל, לציון בשמחה כי, מה, שראיתי כבו,
היי, כהכניסתי להשאלת אי, לתארי, עברתי את
המדינה והקולות ישרא, במספר כר. היתה
א, ולרעית, דבריה תחי הדבות יאירא תה-
דים שנתנו בקהילות הרבנא אי, משהתקיים
לשמוע דבר, תורה מה, ורשמי, היה דימיון אי
מאוד שבעי רצו אנו כי זכינו לכך ותפלימו שומר
ישראל שומר שארית ישראל, ונודה לרב הראשי
בעד פעולה הענפה ותחבורה.

[illegible]

התזמורת „מנורה“

זאג מיט דער ערנסטער לאגע פון אומסטאבילקייט אין דער וועלט
 "דער אנדערער" (מלכיות מתגרות אלו באלו). און מען וויל אן

דברי תורה

מאת הרב יצחק מאיר

התזמורת,, מנורה'

פגישות

של היהדות והדתיות מהרפורמליקה הסוציאליסטית רומניה

ב"ה ט' טבת תש"מ, בוקרשט • מספר 543 • דר' שבוטור

ב"קורו של הרב הראשי באה"ב קבלה אצל סגן נשיא ארה"ב

ביום ה' טבת (14 בדצמבר) קבל בבית הרב מר נ"ת, ב"ש, סגן נשיא ארה"ב את הרב הראשי הרב משה רוזן שליט"א.

התקיימה ישיבה ידידותית שבה סגן נשיא ארה"ב שבר בוסן האחרון ברומניה, הביא את מורת-רוחו בקשר לתוצאות ביקורו ולתוכניתו לשיפור היחסים בין רומניה וארה"ב. כמו כן הביע מר בוסן את התעניינותו בקשר לחי התקיימה הידידות שבין רומניה וסגן נשיא ארה"ב. סגן נשיא ארה"ב הביע תמיכה בנשיא ניקולאע צ'אושקו את בכונתו הכלכלית כלכלית וכלכלית.

מר ג'ורג' בוש נתן למר הרב הראשי כשי זכרון זוג כפתורי שיוף עם התחבת שלו.

הפגישה התקיימה באווירה ידידותית.

פגישות מרן הרב הראשי עם נציגי ממשלת ארה"ב

אישים חשובים במשרד ארצות-הברית נצלו את הזדמנות ביקורו של מרן הרב הראשי בארצות-הברית כדי להפגיש את.

במשרד החוץ התקיימה ישיבת עם מר אליוט אברטס סגן השר, פלמר מ"ט סגן השר לעניני אירופה, השגריר מאמס קמפלמן נציג ארה"ב בו-עידת מדרדן, השגריר הונלס נציג ארה"ב לעניני פליטים וכ' וכו'. גם בבית הרב התקיימו ישיבות עם אישים שונים.

במסך הפגישות, הדגיש מרן הרב הראשי שלא ישה שום שינוי במדיניות המשרד הרומני כלפי היהדות.

הפגישה עם נשיא הקונגרס היהודי העולמי מר אדגר ברונפמן

פגישות שונות עם מנהיגי יהדות ארה"ב

ביום 5 בדצמבר התקיימה פגישה בניו-יורק בין נשיא הקונגרס היהודי העולמי מר אדגר ברונפמן עם מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן.

על מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן, נשיא וכתפוציות, מרן הרב הראשי נתן סמירה רחבה על המצב ברומניה ועל הכניעות העומדות לפניו.

הנשיא ברונפמן הביע, גם בהזדמנות זו, את

פגישות שונות עם מנהיגי יהדות ארה"ב

במשך ביקורו הקצר בארה"ב, נפגש מרן הרב הראשי עם מנהיגים שונים של הארגונים היהודיים פגישה ידידותית עם יו"ר "מועדון הנשיאים של הארגונים היהודיים בארה"ב" מר יוהנס ברמן ועם סגן הנשיא מר יהודה הלמן. כמו כן קבל מרן הרב הראשי ביום 9 בדצמבר מושחת של ה"אנטי-דיפמיט" לני" (הועדה נגד

אורחו של הרב והרבנית אברהם שניאור שליט"א

בשבת פרשת ויגש, מרן הרב הראשי נענה להזמנתם של הרב אברהם שניאור שליט"א והרבנית וכלה את השבת במעונם. בכבודו, נתנו המארחים סעודה חגיגית של שבת שבה השתתפו ראשי הקהילה, זכרון אפרים ואישים נבילים של

השתתפות בסעודה החגיגית של המוסד "אריאל"

בשבת פרשת ויגש, מרן הרב הראשי נענה להזמנתם של הרב אברהם שניאור שליט"א והרבנית וכלה את השבת במעונם. בכבודו, נתנו המארחים סעודה חגיגית של שבת שבה השתתפו ראשי הקהילה, זכרון אפרים ואישים נבילים של

פגישות עם שגריר רומניה באה"ב

ביום 11 בדצמבר, התקיימו פגישות בין מרן הרב הראשי ליהדות רומניה דר. דוד משה רוזן שליט"א וכו' שגריר רומניה בארה"ב מר מיליטשע

מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן חזר ארצה

ביום חמישי 15 בדצמבר ש"ו, חזר ארצה מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א.

מרן הרב הראשי השתתף בישיבות הג'וינט

נענה להזמנת הנחת ה"ג'וינט" השתתף בישיבות אירועי זה. במסך ישיבות בארה"ב התקיימו ישיבות ידידותיות עם מר הנרי סובי, נשיא, ומר דף נאדמן סגן נשיא ה"ג'וינט" ועם מנהיגים אחרים של מוסד זה.

מרן הרב נשא את דבריו בישיבות ה"ג'וינט" ונתן דר"ח על המצב הנוכחי של האוכלוסיה היהודית.

כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן קטעים משלש דרשות של אסרו חג - ערב שבת

מרן כה נר הנוכח נתנו מרליקים נר שבת כמה מרליקים וכמה אין מרליקים? יום השישי הזה עומד יום אחי הנוכח יום לפני שבת, כדי להראות לנו את המהלך ואת המאחז ביניהם. נר הנוכח מוקדש למנחה עקריה והיא "פירסום ניכא" לכן מוקדש הוא בפתח ביום מבחני. לחזור בתוך החיפוש השורר בחור, לדאוג שהאופל לא ירח את השלטון בעולם. לכן אין מרליקים נר הנוכח לא ביום האירך בתקופת המון (כמו שמתנהגים עמי העצוף הנוכחין הן האורים שלהם בתקופת של"ש ע"ש כחצי הליכה", של יום אירך ולילה הכי קצרה) אלא דומא בתקופת שבת, בימים הכי קצרים. ולכן לוחז שליו חזר אחי הכנה ושלח אחי השי"ש ע"ש מוסר היהדות הוא "האיר כהשגה" כי "שיש במהרה מאי אחי" (פסחים ב').

רק בשעת הסכנה יכולים להדליק על השולחן באמצע הכית. ואנחנו גם לעצמנו חסוכה חזו. לא המינו אורן קשבת ונכנסנו לכל מיני סכנות ושפך נר את דמינו כמים כדי להאיר "מפתח ביתי מבחני". זה לא רק בשמנות ימי הנוכח אלא בכל

היהודי הראשון בגלות-יוסף הצדיק

(קטעים מדרשה "נשיא בשבת מרדכי פרשת ויגש בבית-הכנסת "אריאל" בניו-יורק)

חיוי וההנהגות וגם יסודותיו של יוסף הצדיק, היו יהודי הראשון בגלות, יש להם לשם לדור-דורות ועלינו ללמוד וללמד רבות מהם.

הכבוד העצמי הוא נשיא נאמן לעמו ולממשלתו ולאוונתו, הן שנמצא בגלות העניני והדרישות והן כשעולה על ראש הפסגה ל"גלות וזהב".

דמות יהודה של אביו מלך יהודה הן כשירד ממצרים והיה יהודה השלישי והוא המושג ה"גם גב" העברית והן כשהוא השלישי והוא המושג ה"גם גב" ה"מאיר המעלים". הוא מניח לפסגה כהן שירדו תי מאיר המעלים. את כרמים הכהן שלו, ומעמור בלי בוש ובלי פחד את הזהב האולמות וההנהגות.

לכן אומר המדרש "יוסף שאמר גב גבתי מאיר העברים, וזה ששעמתינו עליו לאיר ומושה ששמע את בנות יתרו אומות, איש מצר, ולא מה נשיא צמחתי בחור-לארץ".

הנה כי כן הלכה הראשון: לא מותר על היהדות היהודית, לא לשנות את השם (ויקרא פרק יוסף צפנת-פנח - גותן לו שם חדש, מצר, אבל יוסף נשיא יוסף - יוצא יוסף אל ארץ מצרים), לא קחתיש ולא פחד והשגיר המיד שאתה עבדי הן בגלות העניני והן בגלות הזהב.

הלכה השני יוסף מלמד אותנו איך אפשר לקיים את ה"נאמנות הכפלה" (לא כל אלאלי - באר-גלות). הוא מלמד את כשרונותיו, ואת הכמות וכמותו, את כל כוחותיו להציל את מצרים ולא כלכל את כל העם, הוא אורח נאמן ומסור לפניהם אבל באותו הזמן אינו מוותר אפילו מקצו של יור על אמונתו (את הא' אני רואה) את חינוך בניו בניו הם הראה לו שטר אירוסין וכתובה וכו' על (מור החרה (פ' ענקה ערופה - במסך את הלי-5

אחרית הימים

הפנים הראשונה שמופיע בה"ד המושג "אחרית הימים" הביאיים יעשו ממנו את עצם חזון ה"יהדות. נייק קצת את הרגש המלה "אחרית" וג"נע למסנא שהוא כפול: גם סוף וגם תכלית, גם סיום וגם מסנא. בה נמצא מה בין בני לבין חמי. בשבילם יש קץ להיסטוריה, כא יבא יום של סוף העולם (אפאליפס בינוית) ואז העולם יחזור לתוהו ובהו. (השקפה זו מקבלת הניגוית את המלחמה הגרעינית...)

לא כן אחריו בשבילנו להיסטוריה יש אחרית, יש תכלית, יש חזון, "בש יעקב לגלות את-הקץ לבניו ונסתם ממנו". אין קץ למלך דביר ימי עולם. אחריו מאמנים באמונה בצנח נצחם, בצנחית הברכה ובצנחיות הברכה. עקבות המ-שיח נשמעות והם ימכו אותנו ב"אחרית הימים" לתכלית ההיסטוריה ולכן "סופו נעוץ בתחלתו" לא רק שיטה של דרשנים אלא פילוסופיה שלמה העולם אינו הפקר. יש דין ויש דין ותכל צפוי. למה כפל הלשון, האספר ואנדה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, וא"כ "קטעו ושל-מעו בני יעקב" (בראשית מט, ב), הלא "האספר" ו"קטעו" אותו חרב?

אחרית הימים

(קטעים מדרשה בבית"מ הקורלי בבוקרשט בשבת פ' ויחי)

אלא "אספא" זאת אומרת ההאחרות והנחת. ויכלים אנשים להיות במרחקים זה מה אצל ב"יהדות תהיה אחרות רוחנית, "מבני", זה מושג פיוני, שנוי, אנשים רבים מתכבדים במקום א-חד אבל ביניהם אינה שוררת אחרות. אין להם חזון יחי, אינם קשורים ביצו ובכונת אחרת. לכן עכשיו כשבניו מתחילים את פרשת הגלות, יעקב המבקש לגלות את קץ הגלות, אומר לבניו: "התאספו - התנאי הראשון שתתאחדו בתורה, בת-פילה, בחזון, אפילו אם מרחקים יהיו ביניהם - ואז אירא לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים - אז תבינו מה זאת אומרת "אחרית הימים", תחדדו בחזון ההיסטוריה ותבינו שיש לה אחרית ושהשולחות של עם ישראל הוא למקב נשמות משהות יחי, אחרית".

את תקופת ה"אחרית".

אם תקימו את ה"האספר" ותבינו את ה"אחרית" אז תובו ב"קטעו", אז קיבולו הגלויות לא יסתפק במיבוי עצמות יבשות אלא התקדמו אחר אל אחר ותתאחדו הן מלחמה פיונית, הן מבחינה מבחינה רוחנית ויהיו עם אחר ותנאולה שלכם תהיה נאולה שלמה.